

A faded, sepia-toned portrait of a man, Zdeněk Vojtíšek, is visible in the background. He is shown from the chest up, wearing a dark suit jacket and a white shirt with a dark tie. His head is turned slightly to the left.

ZDENĚK VOJTÍŠEK

HNUTÍ GRÁLU

PŘÍBĚH NOVÉHO
NÁBOŽENSTVÍ

KAROLINUM

Hnutí Grálu

Příběh nového náboženství

Zdeněk Vojtíšek

Recenzovali:

prof. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, Ph.D.

doc. Ing. Aleš Opatrný, Th.D.

Vydala Univerzita Karlova

Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz

Praha 2025

Redakce Jana Jindrová

Grafická úprava Jan Šerých

Sazba DTP Nakladatelství Karolinum

První vydání

© Univerzita Karlova, 2025

© Zdeněk Vojtíšek, 2025

ISBN 978-80-246-5762-2

ISBN 978-80-246-5770-7 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

Recenzovali:

prof. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, Ph.D.

doc. Ing. Aleš Opatrný, Th.D.

Katalogizační údaje jsou k dispozici v NK ČR

© Univerzita Karlova, 2025

© Zdeněk Vojtíšek, 2025

ISBN 978-80-246-5762-2

ISBN 978-80-246-5770-7 (pdf)

OBSAH

Úvod a metoda	7
Pojmy	8
Zdroje	10
Struktura knihy	20
1. „Můj cíl je duchovního druhu!“ Spisovatel, jeho poselství a působení	22
Roky 1875–1919: obchodník a spisovatel	23
Roky 1919–1929: inspirující učitel	25
Roky 1929–1934: vůdce náboženské komunity	33
Roky 1934–1941: Syn Člověka i nepřítel	45
Závěr	59
2. „Miliony lidí musejí být vnitřně otřeseny.“ Souvislosti vzniku hnutí grálu	60
Politický, společenský a náboženský kontext: přelomová doba	61
Literární kontext: mýtus o grálu a jeho podoby	85
Kulturní kontext: objevení grálu a jeho kulturní význam	95
Užší náboženský kontext: grál v lidovém křesťanství a v ezoterismu	109
Oskar Ernst Bernhardt a Hnutí Grálu v dobovém kontextu	118
Závěr	135
3. „A na všem nebylo ani slova pravdy!“ Konflikty Hnutí Grálu s okolím	137
Roky 1929–1930: podezření z podvodu	139
Roky 1932–1935: konflikt s římskokatolickou církví	143
Roky 1936–1940: konflikty s německými úřady	148
Roky 1953–1955: schwazský proces	154
Závěr	157
4. „Bezmezerný základ nového světového názoru.“ Abd-ru-shinova nauka	160
Kosmologie	160
Antropologie	172
Soteriologie	187
Pojetí jiných náboženství	198
Závěr	209

5. „Bude to přece všechno jinak, než lidé myslí!“	
Etnocentrismus a milenialismus v hnutí grálu	210
Etnocentrismus v Hnutí Grálu	212
Milenialismus v Hnutí Grálu	234
Závěr	262
6. „Nechci založit novou církev!“ Abd-ru-shinovo společenství	263
Abd-ru-shinovo pojetí společenství	264
Oslovení Abd-ru-shinovým Poselstvím	271
Abd-ru-shinovi první stoupenci	282
Abd-ru-shinovo společenství	307
Hierarchie Abd-ru-shinova společenství	322
Slavnosti, obřady a symboly Abd-ru-shinova společenství	328
Organizace raného hnutí mimo osadu Grálu	341
Závěr	346
7. „Měli jste dozrát ke společnému zachvívání.“	
Vývoj a proměny nového náboženství	347
Hnutí Grálu mezi lety 1941 a 1999	347
Nová podoba <i>Poselství Grálu</i> a spor o ni	373
Rozkol v Hnutí Grálu a další vývoj	394
Závěr	416
8. „Hledajícím nabízím, ale nezískávám!“ Misie Hnutí Grálu	417
Abd-ru-shinova misijní strategie	418
Hnutí Grálu ve světě	432
Československo: případ úspěšné misie	447
Abd-ru-shinovo poselství mimo hlavní proud Hnutí Grálu	484
Závěr	493
9. „Následující Slovo nepřináší nové náboženství, nýbrž...“	
Hnutí Grálu jako nové náboženství	494
Pojmy „nové náboženské hnutí“ a „denominace“	494
Hnutí Grálu jako nové náboženské hnutí	502
Hnutí Grálu jako denominace	508
Budoucnost Hnutí Grálu	517
Obrazová příloha	
Literatura	519
Rejstřík jmenný	538
Rejstřík věcný	545
Rejstřík literárních děl	549

ÚVOD A METODA

Poznal by Buddha své učení po stu nebo tisíci let, anebo dokonce v současnosti v některém z tisíců buddhistických center na Západě? A našel by Ježíš své poselství v některé z dnešních církví? – Takové otázky nejsou ani originální, ani intelektuálně náročné. Podněcují ale k přemýšlení nad kontinuitou a změnou v náboženských společenstvích. A nejsou daleko otázkám, v čem navázali Buddha a Ježíš na védské náboženství, resp. na judaismus, a co je na jejich učení nové. Kontinuita a inovace i vznik a dynamika vývoje jednoho z mnoha nových náboženství jsou předmětem zájmu také této knihy. V jejím podtitulu to vyjadřuje výraz „příběh“.

Historie Hnutí Grálu je daleko kratší než zmíněných dvou náboženských tradic. V době, kdy byla tato kniha dokončena, uplynulo od vzniku Hnutí Grálu asi sto let. Současní stoupenci tohoto hnutí tvoří jeho třetí, anebo spíše čtvrtou generaci. Vyznačují dobu, kdy nová náboženství obvykle mají své počáteční turbulence již za sebou a vyvažování sil mezi kontinuitou a změnou se odehrává za méně dramatických okolností než na úplném počátku.

Náplní této knihy ale nejsou teoretické úvahy nad vznikem a dynamikou nových náboženství. Analýzám a teoriím se úplně nevyhýbá, ale jejím cílem je především nabídnout dostatek faktického materiálu, který by pomohl prohloubit porozumění tomu, jak nové náboženství vzniká a rozvíjí se, a tím poskytl fakta pro teorie, jejichž pomocí jsou tyto děje konceptualizovány. Hnutí Grálu patří k těm novým náboženstvím, jimž se počáteční fáze podařilo úspěšně projít. Mnoho charakteristik a jevů, s nimiž se u nových náboženských hnutí setkáváme, nabylo či nabývá v Hnutí Grálu dokonce velmi typickou podobu.

Tato kniha je tedy zevrubným popisem Hnutí Grálu uspořádaným tak, aby vynikla kontinuita, inovace, vznik i změna v průběhu jeho vývoje. Než bude tento popis zahájen uvedením do života a díla zakladatele, je třeba vysvětlit několik pojmů, uvést zdroje, s nimiž autor pracoval, a naznačit strukturu knihy.

Ještě ovšem k úvodu připojím osobní poznámku: Hnutí Grálu jsem začal poprvé studovat roku 1993 v souvislosti s veřejným vystoupením Jana Dvorského a s dramatickou reakcí veřejnosti na ně (více o tom je v 8. kapitole). Nebylo těžké získat základní znalosti, ale proniknout hlouběji do historie, nauky i organizace hnutí se mi kvůli akademickým povinnostem a jiným zá-

jmům nepodařilo po následujících 25 let. Realizace tohoto odborného zájmu, jejímž výsledkem je předkládaná kniha, mi potvrdilo dávný předpoklad, že se jedná o pozoruhodné a z hlediska studia nových náboženských hnutí do velké míry typické společenství, které si hlubší studium rozhodně zaslouží.

POJMY

Předmětem nedorozumění hlavně při práci s primárními zdroji se může stát sám pojem **náboženství**. Tento pojem je velmi diskutován v rámci religionistiky i dalších společenských věd, ale zde jde o jiné možné nedorozumění: totiž zda Hnutí Grálu může být chápáno jako náboženské společenství. Brání tomu velmi známý a často citovaný výrok zakladatele Hnutí Grálu Oskara Ernsta Bernhardta: „Nepřináším ... nové náboženství, nechci založit novou církev, tím méně nějakou sektu, nýbrž dávám ve vší prostotě jasný obraz samočinného působení ve stvoření...“¹ Tento „jasný obraz“ považoval za přírodní filosofii.² Že jde ovšem přesto o náboženství snad podle všech religionistických pojetí a kritérií, ukazuje už pokračování oné slavné Bernhardtovy věty, v níž upřesnil, že se jedná o takové „působení, jež nese vůli Boží a z něhož může člověk jasně poznat, které cesty jsou pro něho dobré.“³ Pádným argumentem proti tomu, aby učení Oskara E. Bernhardta bylo chápáno jako náboženství, není ani principiální ochota poskytnout tuto nauku lidem všech náboženství i bez náboženství, vyjádřená například slovy: „Poselství Grálu se ... obrací na jednotlivce bez ohledu na víru a náboženství a nabízí mu cesty k poznávání Boha, světa i sebe samého.“⁴

Podobná neshoda mezi pohledy zevnitř a zvnějšku Hnutí Grálu může nastat i v případě toho, jak volné, nebo pevné je toto **společenství**. V kontrastu k náboženským společenstvím se stoupenci Hnutí Grálu považují za volné sdružení čtenářů Abd-ru-shina, tedy čtenářů knih zakladatele Oskara Ernsta Bernhardta písíciho pod pseudonymem Abd-ru-shin. Již citovaný vedoucí představitel Jürgen Sprick tak například napsal, že „Hnutí Grálu není právně registrovanou organizací. Je zastřešujícím názvem snahy šířit vědění Poselství Grálu a uplatňovat je ve všech oblastech života.“⁵ I bez registrace jako náboženské společenství je Hnutí Grálu ovšem organizováno na místní, zemské i mezinárodní úrovni. Zemské nadace Hnutí Grálu, jimž je svěřeno

1 Citováno podle Herbert Vollmann: *O životě a působení Abd-ru-shina, Marie a Irmingard na zemi 1875–1990*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 1994, s. 27.

2 André Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Benhardt genannt Abd-ru-shin und seiner Familie, O Caminho – Der Weg* (online), 11/2002, <http://derweg-ocaminho.blogspot.com>.

3 Citováno podle Vollmann: *O životě a působení Abd-ru-shina*, s. 27.

4 Jürgen Sprick: *Cesty s Poselstvím Grálu*, Schwaz: Mezinárodní Hnutí Grálu 2013, s. 24.

5 Tamtéž, s. 23.

financování a péče o majetek, jsou s touto strukturou nepřímo spojeny. Výraz „Hnutí Grálu“ je tedy jen těžko možné přijmout ve významu pouhého souhrnu čtenářů nebo jako název propagačního úsilí. Bezpochyby označuje náboženské společenství těch, kteří jsou známi vedoucím místních kruhů, jsou zpečetěni nebo ke zpečetění směřují a účastní se pobožností a slavností Grálu. Jako „náboženské společenství“ je Hnutí Grálu definováno například i v rozsudku Nejvyššího soudu Rakouské republiky z roku 2003.⁶

Právě proto, že jde o společenství, které vyžaduje nepochybnou příslušnost, byť bez formálního vyjádření členství, a které má pevnou strukturu, akceptujeme iniciály u obou slov, jimiž se samo označuje: **Hnutí Grálu**. Tímto pravopisem je naznačeno, že takto není nazváno nějaké neohraničené a nestrukturované hnutí používající grál jako symbol něčeho, nýbrž pevné společenství soustředěné kolem jedinečného a určitého předmětu, onoho Grálu, jehož existenci a účel Abd-ru-shin zvěstoval. Pod tento název zahrnujeme všechny takové skupiny (včetně současných dvou hlavních „větví“ Hnutí Grálu), a vzdorujeme tak snahám některých skupin přivlastnit si tento název pro sebe na úkor jiných, z jejich hlediska nepravověrných nebo odpadlých skupin. Vedle názvu Hnutí Grálu následující text ale obsahuje i běžné výrazy jako „společenství“, „hnutí“ apod.

Zčásti je nedorozumění ohledně označení těch, kteří následují Abd-ru-shina, způsobeno i vývojem. Na jeho počátku, k němuž se někteří následovníci obracejí jako k normativnímu období, byl skutečně kladen důraz na individuální, samostatné následování na základě četby Abd-ru-shinova díla. V této předválečné době, za spisovatelova života, ještě nebyl název „Hnutí Grálu“ obvykle používán.⁷ Například v československém společenství se tento název objevil až v roce 1949, a to nejprve jako podtitul názvu spolku – Svatý Grál: Hnutí Grálu v Československu.⁸ Označení „Hnutí Grálu“ je průvodním znakem obnovy společenství v poválečných svobodných poměrech, která pod vedením Marie Bernhardtové a jejích dětí vykazovala tendenci k centralizaci a byrokratizaci.

Se sebepojetím jako volného sdružení čtenářů Abd-ru-shina souvisí i nechuť těchto čtenářů označovat Oskara Ernsta Bernhardta – Abd-ru-shina za **zakladatele** Hnutí Grálu. Je pravděpodobné, že ambicí tohoto muže skutečně nebyl žádný zakladatelský počín a že blíže skutečnosti je vidět ho jako toho, kdo své stoupence především inspiroval. Vznik či založení Hnutí Grálu je proto – striktně vzato – třeba přisoudit spíše jeho učení než jeho přímému

6 „Glaubensgemeinschaft“ – Name eines Vereins und die dahinterstehende religiös-philosophische Bewegung, Entscheidungstext, *Der Oberste Gerichtshof, Rechtsinformationssystem des Bundes* (online), OGH 4 Ob 108/03s, 18. 11. 2003, <https://www.ris.bka.gv.at>.

7 Jürgen Sprick: Strukturální uspořádání Hnutí Grálu, *Kruh* 17 (3), 2007, s. 25.

8 Viz dokumenty v Archivu hlavního města Prahy, např. dopis z 10. května 1949 (Archiv hlavního města Prahy, fond Spolkový katastr, karton 12, ONV 21-10, signatura I/0106).

záměru. Navzdory tomuto argumentu je v tomto textu pojem „zakladatel“ velmi často užíván, a to především kvůli snadné srozumitelnosti a přehlednosti.

V této souvislosti je třeba připomenout, že literární a duchovní jméno Oskara Ernsta Bernhardta má dvě pravopisné varianty: „Abdruschin“ a „Abd-ru-shin“ (výjimečně též s grafickou variantou „Abdrushin“), přičemž první z nich je starší a byla používána od samého počátku Bernhardtova veřejného působení v roli duchovního učitele, druhá podoba se objevila v roce 1929 a první podobu postupně zcela nahradila. Rozlišení těchto variant má smysl pouze v některých kapitolách: těch, které se zabývají Bernhardtovým životem, ranou historií jeho hnutí a kontextem vzniku Hnutí Grálu. V kapitolách, v nichž není akcentována historie Hnutí Grálu v době Bernhardtova života, má jeho duchovní jméno jednotnou grafickou podobu „Abd-ru-shin“, tedy tu, která je v téměř celém hnutí v současné době jediná používaná.

Podobné dilema, které spočívá v užití občanského jména „Bernhardt“ a duchovního jména „Abd-ru-shin“ (případně „Abdruschin“), je řešeno méně důsledně. V zásadě platí, že jméno „Bernhardt“ se v knize vyskytuje především v kontextu jeho občanského života, zatímco v náboženském kontextu dáváme přednost literárnímu a duchovnímu jménu. Tyto dvě role je ale v řadě situací těžké odlišit. Stejně dilema a podobné řešení se týká také jména Bernhardtovy druhé manželky Marie, v Hnutí Grálu známé jako „paní Maria“, a nevlastní dcery Irmgard, od roku 1930 nazývané duchovním jménem „Irmingard“.

Stejně jako samo Hnutí Grálu používá tato kniha výraz „**Poselství Grálu**“ jako synonymum titulu Abd-ru-shinovy knihy *Ve světle Pravdy*. Tato slova jsou totiž podtitulem této knihy. Výraz „Poselství Grálu“ ale také umožňuje zachytit jemný rozdíl, který vyplývá z faktu, že Abd-ru-shinovo dílo je rozděleno na veřejnou a neveřejnou část. Tři ze čtyř částí jsou veřejné a vycházejí pod titulem *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu*, kdežto čtvrtá je neveřejná a vychází pod titulem *Napomenutí*. Výraz „Poselství Grálu“ umožňuje spojit celé dílo, které má v Hnutí Grálu povahu kanonického textu, pod jeden název a odlišit ho od pouhé jeho veřejné části. – V následujícím textu je vedle toho používán i obecný výraz „poselství“ hlavně pro označení zvěsti, jíž Abd-ru-shin oslovoval veřejnost.

ZDROJE

Přístup badatele k primárním zdrojům komplikuje skutečnost, že Hnutí Grálu podobně jako celá tradice západního ezoterismu rozděluje své texty na veřejné a neveřejné. Týká se to i základního Abd-ru-shinova díla, z něž je – jak je uvedeno výše – pro veřejnost určeno pouze třídílné „vydání poslední

ruky“ knihy *Ve světle Pravdy*, kdežto čtvrtý díl, *Napomenutí*, veřejně k dispozici není. Z Abd-ru-shinových spisů jsou pak veřejně a snadno dostupné knihy *Desatero Božích přikázání*, *Modlitby* a *Odpovědi na otázky*. Se všemi jmenovanými knihami jsem pracoval a kolekci Abd-ru-shinových textů jsem doplnil o některé jeho divadelní hry a jiné texty z období před jeho vystoupením v roli náboženského vůdce, a hlavně o texty po přijetí této role, které ale nebyly zařazeny do výše zmíněných knih. Velmi přínosná je v tomto směru sbírka Abd-ru-shinových náboženských textů, kterou do tří svazků uspořádal a pouze s minimem nepřesností zveřejnil W. I. Kolomiets.⁹

Velkou výhodu současnému bádání přináší to, co je samotným příslušníkům hlavních větví Hnutí Grálu nepřijemné: existence řady aktivních jednotlivců i odštěpených skupin, které nesouhlasí s poválečným vývojem Hnutí Grálu, a hlavně s poslední redakcí kanonického spisu (s tzv. vydáním poslední ruky). Díky těmto čtenářům předválečných Abd-ru-shinových textů jsou v současnosti v elektronické podobě veřejně k dispozici nejen tyto texty, ale i celé časopisy, které Abd-ru-shin redigoval a vydával (některé ještě jako Abdruschin) a na nichž se podíleli i jeho tehdejší stoupenci.¹⁰

V knihovnách (hlavně v Rakouské národní knihovně ve Vídni) se mi podařilo získat k nahlédnutí a ke studiu i samostatné spisy (brožury) prvních Abd-ru-shinových stoupenců a propagátorů: Kurta Illiga, Luciena Siffrida, Arthura Gieseho, Augusta Manze, Daniela Swarovského, Friedricha Mörbitze a dalších. Do této skupiny patří i plodná autorka Susanne Schwartzkopffová, jejíž drobné spisy (hlavně pohádky) jsou na rozdíl od spisů ostatních jmenovaných vydávány i v současnosti.

Zvláštní kategorii literárních zdrojů z prvních desetiletí Hnutí Grálu tvoří příběhy tzv. připravovatelů cesty. V tomto velkém souboru textů vystupují historické i mytologické postavy spjaté s jednotlivými okruhy náboženských dějin lidstva. Jsou představovány jako ti, kdo tyto dějiny posunují vpřed k tomu, aby mohlo být lidstvu předáno konečné poselství prostřednictvím Abd-ru-shina v jeho poslední inkarnaci, tedy v těle Oskara Ernsta Bernhardta. Vzhledem k tomu, že obsahy těchto příběhů byly nadpřirozeně přijaty, nepokládají se spisovatelé těchto textů za autory, a zůstávají proto v anonymitě. Při znalosti historie raného Hnutí Grálu je ale jasné, že mezi těmito zprostředkovateli příběhů byla Iden Freitagová, Marie Halsebandová, Irene Manzová nebo Charlotta von Troeltsch (více o nich je v 6. kapitole). Rozsah i literární úroveň těchto textů je různá a odlišné je i to, do jaké míry jsou v Hnutí Grálu považovány za závažné a nakolik jsou oblíbené. Některé

9 W. I. Kolomiets (ed.): *Im Lichte der Wahrheit, Gralsbotschaft von Abdrushin: Die Versammlung der Reden, der Vorträge, der Fragenbeantwortung und der Briefe in der chronologischen Ordnung*, I–III, Tscherkassy 2015.

10 O Caminho – Der Weg (online).

z těchto příběhů se dočkaly několika vydání, jiné zůstaly zcela na okraji.¹¹ Ty nejznámější jsou vydávány v edičních řadách Zaváté doby se probouzejí a Z odváté doby.

Snadné je získat informační a propagační brožury vydané Hnutím Grálu a stejně tomu bylo s časopisem *Svět Grálu*, když byl mezi lety 1996 a 2014 určen nejširší veřejnosti. Autorovi této knihy se podařilo shromáždit celou českou edici tohoto časopisu z let 2004–2014. Německá edice (v podstatně větším rozsahu) je dostupná ve Württemberské zemské knihovně ve Stuttgartu. Tam jsou k dispozici také všechna čísla staršího stejnojmenného časopisu, který vycházel v letech 1950–1988 a který byl zaměřen především dovnitř Hnutí Grálu a neměl ambice oslovit širokou veřejnost. Na přelomu tisíciletí, kdy se Hnutí Grálu pokoušelo časopisem proniknout do povědomí veřejnosti, vycházely desítky knih, které toto úsilí podporovaly. Německé originály i české překlady některých z nich jsou v knihovnách běžně dostupné. K hojně tiskové produkci patří i knižní série naučných a misijních textů Herberta Vollmanna a Richarda Steinpacha. Oba tito autoři byli a dosud jsou v Hnutí Grálu oblíbení a jejich texty se dočkaly jak kapesních, tak i reprezentativních edicí.

Jiná literatura vydávaná Hnutím Grálu není zcela tajná, ale pro vnějšího pozorovatele a badatele je těžko dostupná. Můžeme ji nejlépe označit za **interní**. Do této kategorie bezpochyby patří již výše zmíněná Abd-ru-shinova kniha *Napomenutí* i základní historický spis Herberta Vollmanna,¹² z něž je zvláště v 1. a 7. kapitole této knihy několikrát citováno. Údajně existující anglickou verzi se mi získat nepodařilo. Stejně tak historický přehled Moniky Schulzeové,¹³ psaný populárně a pomíjející některé sporné momenty, byl po svém vydání v češtině k dispozici pouze v prostředí Hnutí Grálu. V německém originálu je naproti tomu běžně dostupný na internetu. Málo příznivá je situace s interními časopisy: český *Kruh* je sice přístupný v Oddělení periodik Národní knihovny v Praze, ale například *Mitteilungen* Vollmannovy větve Hnutí Grálu jsou zcela nedostupné. Stejně nepřístupné pro ty, kdo nejsou zpečetěni, jsou oběžné dopisy, které Siegfried Bernhardt distribuuje ve své větvi Hnutí Grálu. S těmi jsem ale naštěstí měl možnost se dobře seznámit navzdory svému postavení nečlena a „pouhého“ badatele.

Životopisy Abd-ru-shinovy jsou k dispozici tři. Autory všech jsou jeho stoupenci. První z nich pořídil Randolph Freeman Eales snad již roku 1940, tedy ještě v závěru Abd-ru-shinova života. Důsledkem spontánnosti, s níž byl text zjevně psán, jsou i pasáže, které obsahují úvahy Freemana Ealese a líčení

11 Přehled těchto spisů a přístup k jejich českým překladům poskytuje Marek Ištváněk: *Zaváté doby, Duchovní podpora* (online), <https://duchovnipodpora.vzestup.net>.

12 Vollmann: *O životě a působení Abd-ru-shina*.

13 Monika Schulze: *Abd-ru-shin: Autor Poselství Grálu*, Brno: Integrál 2006.

jeho života.¹⁴ Ještě větší pozitivní zaujetí ve prospěch Abd-ru-shina vykazuje text Andrého Dombrowského.¹⁵ Jeho rozsah překračuje Abd-ru-shinovu smrt a krátce zmiňuje i některé události z historie jeho společenství až do roku 2002. Zcela odlišně přistoupili v životu Abd-ru-shina jeho slovenští stoupenci Kamila a Július Pastierikovi: fakta o Abd-ru-shinovi a jeho nejbližších dokládají množstvím kopií matričních, archivních a jiných dokumentů a fotografií.¹⁶

Bohatým badatelským zdrojem jsou **vzpomínky** na Abd-ru-shina, sepsané některými z jeho prvních stoupenců. Obsahují však i věcné chyby a některé se vyskytují v několika odlišných verzích. Další komplikací při práci s nimi jsou jejich překlady: ne všechny vzpomínky jsou k dispozici v němčině (kupodivu včetně vzpomínek Němce Karla-Heinze Hüttera) a překlady někdy poskytují jen zkrácené, anebo i upravované texty.¹⁷ Nejednotná jsou dokonce i jména: příjmení často citovaného Randolpha Freemana Ealese jsou někdy spojena spojovníkem; v následujícím textu ale dáváme přednost častější variantě bez spojovníku. Jméno Helene Westphalové je u některých pamětníků zaměněno za jméno Anne-Maria Westphalová.

Mezi více než desítkou pamětníků vynikají rozsahem svých textů Elisabeth Gecksová, vedoucí kruhu Grálu v Mnichově, a Josef Wagner, truhlář v osadě na Vomperbergu. Cenu Wagnerových vzpomínek zvyšuje i to, že on a jeho manželka, která byla hospodyní v rodině Bernhardtových, doprovázeli jako jediní tuto rodinu i do Bernhardtova domácího vězení v Krušných horách po nuceném odchodu z Vomperbergu.

Historické kapitoly i kratší pasáže této knihy pracují také s **archivními dokumenty**, pokud jsou k dispozici. Bohužel místní archivy obce Bad Heilbrunn,¹⁸ kde bylo první sídlo Abd-ru-shinových stoupenců, ani archivy města Schwaz¹⁹ a obce Vomp²⁰ v blízkosti jejich hlavního (a dosud existujícího) sídla nedisponují žádnými materiály. K horšímu se vyvinula dostupnost materiálů z archivu benediktinského kláštera ve Fiechtu, což je další obec v blízkosti sídla Hnutí Grálu na Vomperbergu. Z dokumentů uložených v tomto archivu citovala ve své diplomové práci z roku 1989 Elisabeth Aicherová.²¹ Klášter byl

14 Randolph Freeman Eales: *The Life of Abd-ru-shin*, I–II, in: *O Caminho – Der Weg* (online).

15 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Benhardt*.

16 Kamila a Július Pastierikovi: *Po stopách Oskara Ernsta a Marie Almy Bernhardt*, Dačov Lom: Fénix 2021.

17 Například v českém vydání vzpomínek Josefa Wagnera chybí kapitola Chrám Páně a úkony. Úryvky z této kapitoly jsou umístěny do podkapitoly Povolání.

18 Korespondence s Birgit Müllerovou, pověřenou péčí o archiv Gemeinde Bad Heilbrunn, leden 2019.

19 Korespondence s Ursulou Kirchnerovou, pověřenou péčí o archiv Gemeinde Schwaz, leden 2019.

20 Korespondence s Christinou Kröllovou, pověřenou péčí o archiv Marktgemeinde Vomp, prosinec 2018.

21 Elisabeth Aicher: *Vomp, ein religiöser Boden: Die Gralsbewegung auf dem Vomperberg und die Benediktinerabtei St. Georgenberg-Fiecht im 20. Jahrhundert*, diplomová práce, Universität Innsbruck 1989.

však v létě 2018 prodán.²² Klášterní archiv sice zůstal v rukou benediktinů, ale převor P. Raphael v telefonickém rozhovoru přístup k archivním materiálům v nejbližších letech striktně vyloučil.

V Rakouském státním archivu ve Vídni se dokumenty o Hnutí Grálu našly ve složce Říšského komisaře pro znovusjednocení Rakouska s Německou říší.²³ Obsahují 30 listů a týkají se dvou případů popsaných zde ve 3. kapitole, která pojednává o konfliktech, jimiž rané Hnutí Grálu procházelo. V Německém státním archivu v Berlíně je dokumentů o Hnutí Grálu daleko více. Jsou uloženy ve dvou složkách. První z nich tvoří obsáhlý archiv Randolpha Freemana Ealese,²⁴ již výše zmíněného životopisce a také misionáře Hnutí Grálu v Německu a zakladatele jeho pobočky ve Velké Británii. Tyto dokumenty jsou využity v 6. kapitole, která pojednává o lidech tvořících společenství Hnutí Grálu, a v 8. kapitole, pojednávající o misijním rozšíření tohoto společenství. Druhá složka obsahuje dokument hlavního úřadu Bezpečnostní služby říšského vůdce, Ochraného oddílu,²⁵ z roku 1934, který pojednává o „okultním podvodníku Abdruschinovi“. Jeho přílohy tvoří zprávy tajné policie o činnosti členů spolku v Berlíně a ve vestfálských městech Münster, Siegen a Hemer.²⁶ Materiály uchované ještě i v další složce²⁷ dokládají, že v meziválečné Německé říši působila vedle Bernhardtova Hnutí Grálu i jiná grálová a rytířská společenství.²⁸

Zemský archiv Bádenska-Württemberska v Karlsruhe obsahuje korespondenci mezi ministerstvem vnitra a ministerstvem kultu, vyučování a justice z prosince 1934 a ledna 1935. Z ní například vyplývá, že Přírodně filosofický spolek v Berlíně měl tehdy v celé Německé říši asi 800–900 členů a že vedoucí osobností Přírodně filosofického spolku stoupenců Grálu v Bádensku byl léčitel (magnetoterapeut) Ernst Dzulko z Karlsruhe. Podle policejního prezidenta v Mannheimu, jak je uvedeno ještě v 5. kapitole, měl spolek nepřátelské smýšlení vůči státu.²⁹ Druhý nejvýznamnější předválečný kruh

22 Korespondence s P. Thomasem Nauppem, pověřeným péčí o knihovnu v benediktinském klášteře St. Georgenberg, a se Stephaníí Bonsackovou z firmy Swarovski, prosinec 2018.

23 „Organisationen, Verbände und Vereine, hier: Sekte Gral in Vomperberg“, Österreichisches Staatsarchiv, složka 1620/27. – Za vyhledání jsem vděčný Jennifer Karlové.

24 Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, složka R 58/6178.

25 Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, složka R 58/7583, Sicherheitsdienst des Reichsführers der Schutzstaffel (Sicherheitsdienst des RF SS: SD = Hauptamt).

26 „Freimauer – Adbruschin – Okulte Schwindler: Naturphilosophischer Verein der Gralsanhänger e. V.“, Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, 12. 12. 1934, složka R 58/7583.

27 Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, složka R 58/7584.

28 Například Řád rytířů svatého Grálu ve Frankfurtu nad Mohanem. – Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, složka R 58/6178 1.

29 „Auszug aus dem Schreiben des Polizeipräsidenten Mannheim vom 1. November 1934“, dokument je součástí složky Naturphilosophischer Verein von Gralsanhängern, 1934–1935, Landesarchiv Baden-Württemberg, 235/5990.

Grálu se nacházel v Mnichově, avšak v Bavorském hlavním státním archivu se bohužel žádné dokumenty nenacházejí.³⁰

Při přípravě třetí části 8. kapitoly, v níž se věnuji vzniku a rozvoji Hnutí Grálu v Československu, jsem využíval i místní archivy. V Národním archivu České republiky jsem našel materiály ve fondu Zemského úřadu v Praze mezi spolkovými záležitostmi³¹ a ve fondu Prezidia Zemského úřadu.³² Dokumenty týkající se tří představitelů Hnutí Grálu ve 40. letech 20. století obsahuje fond Policejního ředitelství Praha II.³³ Ve fondu Sekretariátu pro věci církevní se nacházejí dopisy dvou stoupenců Abd-ru-shina, kteří žádali úřady spravované komunistickou stranou o legalizaci působení Hnutí Grálu.³⁴ Množství dokumentů se nachází ve fondu Spolkový katastr Archivu hlavního města Prahy a týkají se jak Přírodně filosofického kruhu stoupenců Grálu v Praze,³⁵ tak spolku Svatý Grál.³⁶ Ústav pro studium totalitních režimů zpracoval osud faráře a současně Abd-ru-shinova stoupence Ferdinanda Valíka,³⁷ ale celému Hnutí Grálu se nevěnoval.

Moravský zemský archiv v Brně a Archiv města Brna jsou bohaté na dokumenty, které se týkají Přírodně filosofického kruhu stoupenců Grálu v Československé republice, spolku Svatý Grál v Brně i spolku Svatý Grál, hnutí Grálu na Moravě a ve Slezsku. V Moravském zemském archivu se nacházejí ve fondech Zemského úřadu Brno,³⁸ Policejního ředitelství Brno³⁹ a Krajského národního výboru Brno.⁴⁰ Archiv města Brna obsahuje tyto dokumenty ve složce spolkového oddělení odboru vnitřních věcí.⁴¹ Naopak – a překvapivě – Státní okresní archiv ve Zlíně, v městě, kde československé Hnutí Grálu vzniklo a kde bylo vždy silné, neobsahuje žádné archiválie, které by se ho týkaly. Dokonce nebyl nalezen ani článek Tomáše Bati, jímž údajně reagoval na odchod svých vynikajících zaměstnanců kvůli jejich touze naplno praco-

30 Korespondence s dr. Irmgard Lacknerovou, červenec 2018.

31 Národní archiv, fond Zemský úřad Praha – spolkové záležitosti, karton 1842, čj. 1924/1947.

32 Národní archiv, fond Zemský úřad Praha – Prezidium Zemského úřadu v Praze, karton 1374, sign. 207-1374-26/10-73.

33 Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, karton 5688, sign. K4437/6 Kotecký, karton 5773, sign. K 4872/6 Kovář, a karton 12132, sign. V 1287/3 Vávra.

34 Národní archiv, fond Ministerstvo kultury ČSR/ČR, Praha – Sekretariát pro věci církevní (1950) 1967–1990, karton 247.

35 Archiv hlavního města Prahy, fond Spolkový katastr, karton 399, sign. IX/0867.

36 Archiv hlavního města Prahy, fond Spolkový katastr, karton 12, ONV 2-10, sign. IX/0867.

37 Martin Jindra: Ferdinand Valík (1903–1973), in: *Ústav pro studium totalitních režimů* (online), <https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/cirkev-ceskoslovenska-husitska/ferdinand-valik>.

38 Moravský zemský archiv v Brně, fond B 40 Zemský úřad Brno, III. manipulace, karton 336, čj. 56552/1941.

39 Moravský zemský archiv v Brně, značka B 26, Policejní ředitelství Brno, karton 2662, sign. 70/94.

40 Moravský zemský archiv v Brně, značka B 124, Krajský národní výbor Brno, karton 434, čj. 3811/1950.

41 Archiv města Brna, složka spolkového oddělení odboru vnitřních věcí, inv. č. 66, krabice 23.

vat na překladu Abd-ru-shinova spisu. O tomto článku se v české části Hnutí Grálu často hovoří,⁴² ale archivář prošel při rešerši všechny baťovské časopisy ve všech ročnících, a nenalezl ho.⁴³

Základ třetí části 8. kapitoly, kterou jsem sestavil na základě českých vzpomínkových a archivních materiálů, jsem vydal jako brožuru⁴⁴ a jejím prostřednictvím a s pomocí vedoucích představitelů českého Hnutí Grálu jsem oslovil některé jeho starší příslušníky. Podařilo se mi tak údaje v této části knihy upřesnit a doplnit. Vzpomínky pamětníků na dobu, kdy Hnutí Grálu bylo komunistickými úřady donuceno působit pouze ilegálně, korespondují s materiály dostupnými v Archivu bezpečnostních složek.⁴⁵ Podstatně méně materiálu jsem měl k dispozici při zpracování slovenské části původně československého Hnutí Grálu. Slovenský národný archív,⁴⁶ Štátny archív v Košiciach⁴⁷ ani Ústav pamäti národa⁴⁸ dokumenty o Hnutí Grálu nedisponuje. Ani korespondence se slovenským zemským vedoucím Hnutí Grálu Robertem Harnoczem⁴⁹ nepřinesla žádné nové informace.

Zdrojem poznatků i příležitostí k lepšímu porozumění Hnutí Grálu a jeho historii se stala osobní setkání a návštěvy pobožností. Za mimořádně užitečný považuji rozhovor s Margou Gorski, adoptovanou dcerou Irmgard Freyrové-Bernhardtové.⁵⁰ Umožnil mi pochopit, jak fungovalo vedení Hnutí Grálu v poválečném období. Paní Gorski sice věří v poselství svého nevlastního dědečka a ctí první vydání jeho knihy z roku 1926, je ale velmi kritická ke všem současným společenstvím jeho stoupenců. Naproti tomu Ernst Wendland, syn významného poválečného příslušníka Hnutí Grálu Ericha Wendlanda, je k větvi Jürgena Spricka zcela loajální. Díky dlouhodobé korespondenci s ním se mi otevřely další možnosti k seznámení se s životem a dílem jeho otce.

Osobně jsem se setkal i s představitelem menší větve Hnutí Grálu, Siegfriedem Bernhardtem na Vomperbergu.⁵¹ Rozhovor ale nepřinesl žádné nové informace a byl pro mě zklamáním v tom nejdůležitějším: předpokládal jsem, že v tradičním sídle Hnutí Grálu bude archiv, o kterém se v popisu poválečné

42 Např. První překlady Poselství Grálu do češtiny, in: *Listy z kroniky: Vyprávění o těch, kteří pracovali, abychom my došli k poznání* (online), <https://docplayer.cz>, s. 4–5.

43 Korespondence probíhala a telefonický rozhovor se odehrál v červenci 2020.

44 Zdeněk Vojtíšek: *Hnutí Grálu v Československu: Společenství čtenářů Abd-ru-shina od roku 1927 do současnosti*, Praha: Dingir 2021.

45 Archiv bezpečnostních složek, Operativní a vyšetřovací agenda bývalých státně-bezpečnostních složek, sign. ZA-5896 MV, A 2/8 a KR-574282 MV.

46 Korespondence s Máriou Zsigmondovou, říjen 2020.

47 Korespondence s Erikem Dulovičem, září 2020.

48 Korespondence s Peterem Jaškem, prosinec 2020.

49 Korespondence s Robertem Harnoczem, říjen 2020.

50 Osobní rozhovor s Margou Gorski se odehrál 1. srpna 2019 v restauraci u obce Jenbach v Tyrolsku.

51 K osobnímu setkání došlo 18. října 2018 v administrativním centru hnutí na Vomperbergu.

historie hnutí zmínil Randolph Freeman Eales.⁵² Siegfried Bernhardt však existenci archivu na Vomperbergu rezolutně popřel. Jeho vyjádření ale při vši účtě vzbuzuje pochybnosti: i kdyby se ztratil archiv existující ještě v poválečné době, v 50. letech, je těžké si představit, že společenství, v němž je tolik ceněna pečlivost a akurátnost, by nezaložilo archiv nový.

Dále jsem stál o setkání s vedoucím druhé hlavní větve současného Hnutí Grálu, Jürgenem Sprickem, ale ten mou žádost o rozhovor odmítl, byť byla doporučena českým zemským vedoucím Hnutí Grálu, Janem Zubatým.⁵³ Zkušenost s Janem Zubatým, s bývalým zemským vedoucím Arturem Zatloukalem a s vedoucí pražského kruhu Grálu Helenou Ojčíkovou mám naopak tu nejlepší. Laskavě přečetli všechny kapitoly této knihy a poskytli mi k textu cenné komentáře. Ne všem jejich návrhům jsem mohl a chtěl vyhovět, ale všechny byly pro mě obohacující a inspirující. Poskytli mi také několik potřebných textů, byť jiné – ty, které nejsou určeny těm, kdo nejsou v Hnutí Grálu zpečetění – mi z pochopitelných důvodů poskytnout odmítli. Za dlouhodobou a časově náročnou spolupráci patří této trojici českých vedoucích větve Jürgena Spricka můj srdečný dík.⁵⁴ Za pročtení jednotlivých kapitol a za poznámky k nim děkuji Mojžíru Šobovi. Také rozhovor s českým vedoucím větve Siegfrieda Bernhardta, Pavlem Hanákem, byl obohacující zkušeností.⁵⁵

Významná byla pro mě účast na nedělní pobožnosti v pražském kruhu Grálu, k níž jsou běžně zváni pouze Abd-ru-shinovi stoupenci.⁵⁶ Jako ještě důležitější vidím svou účast na tzv. pobožnosti pro hledající, která následovala po pobožnosti pro zpečetěné po svátku Zářící hvězdy roku 2018.⁵⁷ Odehrávala se v hale pro pobožnosti na Vomperbergu, tedy v samém duchovním centru Hnutí Grálu, a moje účast byla výsledkem korespondence se Siegfriedem Bernhardtem a Elisabeth Marií Bernhardtovou.

Sekundárních zdrojů pro akademickou práci o Hnutí Grálu není mnoho. Monografický charakter má pouze diplomová práce Elisabeth Aicheroové, provdané Wannemacherové,⁵⁸ z roku 1989 a kriticky zaměřený materiál střediska evangelických církví pro světonázorové otázky, zpracovaný Karin Verscht-Bienerovou a Hansem-Dieterem Reimerem v přibližně stejné době.⁵⁹ Poměrně obsáhlé jsou ovšem i kapitoly v encyklopedických dílech

52 Randolph Freeman Eales: *Das Gralsgeschehen auf Erden*, in: *O Caminho – Der Weg* (online), s. 180.

53 Korespondence probíhala v srpnu 2020.

54 Za pročtení některých pasáží, zpětnou vazbu k nim i povzbuzení k další práci děkuji také studentce „třetího věku“ na Vídeňské univerzitě Miroslavě Cinkové.

55 Osobní rozhovor se konal 16. září 2020.

56 Účastníkem pobožnosti jsem byl v neděli 30. dubna 2017.

57 Přesně: 30. prosince 2018.

58 Aicher: *Vomp, ein religiöser Boden*.

59 Karin Verscht-Biener – Hans-Dieter Reimer: *Die „Gralsbewegung“*, Orientierungen und Berichte, Nr. 18, Stuttgart: Evangelische Zentralstelle für Weltanschauungsfragen 1991.

teologů Kurta Huttena,⁶⁰ Horsta Rellera⁶¹ a Helmuta Obsta.⁶² Daleko stručněji, ale hutný text zpracovaný z religionistické perspektivy a dotažený až do současnosti vydal jako slovníkové heslo italský akademik Massimo Introvigne.⁶³

Překvapující je naopak absence Hnutí Grálu ve vynikajícím díle Sandry Franzové, které pojednává o desítkách jiných případů náboženského využití symbolu grálu.⁶⁴ Také relativně nová, v německém prostředí vydaná přehledová kniha *Podivuhodný svět sekt*, již napsal göttingenský religionista Gerald Willms,⁶⁵ o Hnutí Grálu mlčí. Pozitivní je naproti tomu zahrnutí Hnutí Grálu mezi případy průniku literatury a náboženství v článku Bettiny Gruberové.⁶⁶ Pochopitelné je pominutí Hnutí Grálu v literárně-historické knize Volkera Mertense,⁶⁷ podobně výborné, jako je práce Franzové. Ohromnou pomocí při vyhledávání sekundárních publicistických zdrojů (hlavně pro popis konfliktů, které Hnutí Grálu prožívalo a které jsou uvedeny zde ve 3. kapitole), mi byl digitální archiv rakouských novin a časopisů ANNO.⁶⁸

Při práci se zdroji vkládám citáty do uvozovek a moje případná doplnění, vložená kvůli srozumitelnosti citovaného textu, jsou vyznačena hranatými závorkami. Delší citáty jsou formálně upraveny jako samostatné odstavce (blokové citace).

Na závěr oddílu o zdrojích shrnuji obtíže, jimž jsem jako akademický badatel musel čelit. Tou základní je – jak už bylo řečeno – existence dvojího typu literatury, z níž vyplývá nemožnost získat interní tituly oficiální cestou.⁶⁹ Naštěstí se mi podařilo v průběhu několika desetiletí zájmu o Hnutí Grálu shromáždit z různých zdrojů i tuto interní literaturu (až na několik titulů). Podobné je to s postavením outsidera v prostředí společenství „nosite-

60 Kurt Hutten: *Seher, Grübler, Enthusiasten: Sekten und religiöse Sondergemeinschaften der Gegenwart*, 9. vyd., Stuttgart: Quell-Verlag 1964, s. 685–710.

61 Horst Reller – Hans Krech – Matthias Kleiminger: *Gralsbewegung (GrB)* – 1999, in: *Handbuch Religiöse Gemeinschaften und Weltanschauungen*, 5. vyd., Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus 2000, s. 574–587.

62 Helmut Obst: *Apostel und Propheten der Neuzeit: Gründer christlicher Religionsgemeinschaften des 19. und 20. Jahrhunderts*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2000, s. 546–574.

63 Massimo Introvigne: *Grail Traditions in Western Esotericism*, in: Wouter J. Hanegraaff, *Dictionary of Gnosis & Western Esotericism*, Leiden – Boston: Brill 2006, s. 436–438.

64 Sandra Franz: *Die Religion des Grals: Entwürfe artemeiner Religiosität im Spektrum von völkischer Bewegung, Lebensreform, Okkultismus, Neuheidentum und Jugendbewegung (1871–1945)*, Schwalbach: Wochenschau Verlag 2009.

65 Gerald Willms: *Die wunderbare Welt der Sekten: Von Paulus bis Scientology*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 2012.

66 Bettina Gruber: *Literature and Religion: Features of a Systematic Comparison*, *Journal of Religion in Europe* 2 (2009), s. 21–36.

67 Volker Mertens: *Der Gral: Mythos und Literatur*, Stuttgart: Philipp Reclam jun. 2003.

68 ANNO. Historische Zeitungen und Zeitschriften, Österreichische Nationalbibliothek (online).

69 Příkladem může být odmítnutí mé prosby, abych se mohl seznámit s jednou německy psanou větou z publikace *Die Gralshandlungen auf Erden*, kterou nemám k dispozici. Odmítnutí se mi dostalo od Siegfrieda Bernhardta. – Korespondence s kancelářím Siegfrieda Bernhardta z 3. 2. 2023.

lů kříže“ a „hledačů Pravdy“. Jako ten, kdo nehledá pravdu v Abd-ru-shinově díle a kdo není zpečetěn, nemám mít přístup k ničemu jinému než k Abd-ru-shinovým textům pro veřejnost a k informativním a propagačním materiálům. Toto postavení názorně dokumentují ty internetové prezentace, které jsou dostupné jen na základě osobní identifikace žadatele a na základě jeho správných odpovědí na otázky týkající se kanonické knihy *Ve světle Pravdy*.⁷⁰ Mechanismus otázek staví badatele před mravní dilema, protože autor prezentace nepředpokládá, že by Abd-ru-shinovo dílo mohl dobře znát i ten, kdo ho nepokládá za svatý text. Správné odpovědi tak poskytovatele informací uvádějí v omyl.

V postavení outsidera se badatel ocitá také kvůli své orientaci na rozum a racionální zacházení s fakty. Abd-ru-shinem předpokládané zděděné „přepěstování předního mozku“ se projevuje tím, že badatel staví rozum „nad ducha“. Z toho vyplývající „rozumářství“ je považováno za faktor, který silně limituje, ne-li znemožňuje skutečné poznávání. Takové poznávání je činností ducha, nejčastěji označovanou jako „vycitňování“, a jeho nástrojem je cit. Vycitňování je ale ten, kdo nenásleduje Abd-ru-shinovo učení, jen těžko schopen. Tento svůj handicap jsem pocítil v několika, i když naštěstí zdaleka ne ve všech badatelských rozhovorech, které jsem se stoupenci Abd-ru-shina vedl.

Nikoli vnitřním, ale vnějším velkým problémem jsou pro badatele různé textové varianty jednoho spisu, vnější, zjevně neautorizované zásahy do různých textů a nepřesné, či dokonce upravené překlady. Textové varianty se týkají i kanonického spisu a jsou zdrojem mnoha diskusí v samotném Hnutí Grálu (tato problematika je podrobně popsána v 7. kapitole). Příkladem vnějšího zásahu do textu mohou být paměti svérázné, ale zasloužilé postavy Hnutí Grálu, Hellmutha Müller-Schlaurotha. Zatímco ve svých vzpomínkách Müller-Schlauroth bez zábran vyprávěl o dvou zázracích (vyhnání ducha z místnosti a přípravě léčivé vody, kterou byl vyléčen Abd-ru-shinův stoupenec Walter Fox),⁷¹ v témže textu začleněném do vzpomínek Dombrowského je líčení těchto zázraků bez vysvětlení vynecháno.⁷² Ještě více matoucí je vydání textu v průběhu času nejen v několika variantách, ale také v jazykových mutacích, které spolu nekorespondují. Tak je to s důležitou brožurkou *Úkony Grálu na zemi*, jejíž jazykové mutace jsou zásadně odlišné.

Dalším problémem je už výše zmíněná neexistence archivu a také neexistence členské kartotéky. Oboje je z hlediska Hnutí Grálu pochopitelné: jelikož je pro lidstvo důležité poselství, a nikoli osoba zakladatele ani okolnosti vzni-

70 Viz např. *Archív Grálu* (online).

71 Hellmuth Müller-Schlauroth: Zpráva Pánova učedníka, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, Dačov Lom: Fénix 2012 (?), s. 265–267.

72 Hellmuth Müller-Schlauroth: Begegnung mit dem Herrn, in: Dombrowski: Die Biographie von Oskar Ernst Benhardt.

ku, není důležitý ani archiv. A jelikož společenství nechce být žádnou církví ani jinou organizací, neexistuje ani členství. Proto mi například Michael Oort, současný předseda Nadace Poselství Grálu ve Stuttgartu, oznámil, že údaje o počtu stoupenců ani čtenářů nemá k dispozici.⁷³ Oba tyto argumenty ale mají určitou slabinu: oficiální úřad kronikáře vznikl už roku 1929 (zpočátku ho zastával Wilhelm Gecks)⁷⁴ a – jak už je řečeno výše – o archivu se zmínil Randolph Freeman Eales ještě na začátku 50. let. Podobně je kvůli možnostem účasti na pobožnostech a slavnostech nutná existence určitého systému evidence zpečetěných. Zatímco absence archivu je nepříjemná při zpracování historických pasáží, absence členských kartoték znemožňuje dostupnost údajů o počtu organizovaných Abd-ru-shinových stoupenců a projevuje se zde v 8. kapitole při popisu rozšíření Hnutí Grálu ve světě.

S nadsázkou může badatelovy obtíže ilustrovat jeho elektronická komunikace s Pavlem Krajíčkem, jedním ze samostatně stojících stoupenců Abd-ru-shina, který disponuje zajímavými archivními materiály a který pro ně vytvořil internetovou prezentaci.⁷⁵ Po neúspěšném pokusu o přihlášení do této prezentace jsem panu Krajíčkovi písemně položil otázku: „Účet s uživatelským jménem ‚vojtisek‘ byl zablokován. Udělal jsem nějakou chybu v přihlašování?“ – Pavel Krajíček obratem napsal: „Chybu jste udělal v tom, že jste velice nebezpečný pro hledající lidi. Omezený rozumář, a staví se do role posuzovatele náboženství. Poslední video, ve kterém jste s Halíkem, všemu dalo korunu. Každý citící člověk ví, že Halík je zrůda, která stojí na straně temnot.“⁷⁶

STRUKTURA KNIHY

Kniha obsahuje devět kapitol a seznam citované a jinak zpracované literatury. První kapitolu tvoří stručný životopis Oskara Ernsta Bernhardta – Abd-ru-shina, zakladatele Hnutí Grálu – a s tím spojená raná historie tohoto společenství. Druhá kapitola klade Hnutí Grálu do společenského, literárního a náboženského kontextu. Třetí kapitola se vrací k Abd-ru-shinově biografii a rané historii jeho společenství a podrobněji pojednává o třech konfliktech, jimiž procházel on a zprostředkovaně i ti, jež inspiroval a vedl. Čtvrtý z konfliktů popsanych v této kapitole spadá až do období poválečné obnovy Hnutí Grálu, které je jinak popsáno až v kapitole sedmé.

⁷³ V elektronické korespondenci z 8. června 2021.

⁷⁴ Elisabeth Gecks: Spolužijání s Pánem a jeho rodinou, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, Dačov Lom: Fénix 2012 (?), s. 110.

⁷⁵ *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu od Abdrushina* (online), <http://www.abdrushin.cz>.

⁷⁶ Korespondence proběhla 5. 11. 2018; myšlen je patrně prof. Tomáš Halík, sociolog, religionista a katolický kněz.

Čtvrtá kapitola systemizuje Abd-ru-shinovu nauku. I z této kapitoly je jedno téma vyčleněno a tvoří pátou kapitolu: je jím nauka o tisícileté říši a o historické roli německého národa. Zpracování takového tématu nemůže zůstat pouze u nauky, ale musí reflektovat i její dobový kontext a její společenský ohlas. A i v tomto tématu je nutné poněkud předbíhat: kapitola obsahuje i vývoj milenialismu a etnocentrismu v době po Abd-ru-shinově smrti, zasahuje tedy také do období poválečného vývoje Hnutí Grálu, které je popsáno v sedmé kapitole.

Před popisem poválečného vývoje bylo třeba ještě představit společenství, které se kolem Abd-ru-shina vytvořilo. V té míře, v jaké bylo možné dohledat relevantní informace, jsou naznačeny osudy jednotlivých významných osobností Hnutí Grálu. V této šesté kapitole je také popsána struktura společenství a jeho liturgický život.

V poválečné historii Hnutí Grálu vynikají dvě události: první je nové vydání Abd-ru-shinova základního díla, knihy *Ve světle Pravdy*. Kvůli její roli kanonického textu se rozhořely ve společenství vážné spory o podobu, v níž byla po Abd-ru-shinově smrti vydána. Druhou událostí je spor o vedení Hnutí Grálu po smrti posledního příslušníka úzké Abd-ru-shinovy rodiny. Tento spor vyvrcholil rozkolem ve společenství roku 1999. Sedmá kapitola tak sleduje nejen poválečnou historii do tohoto roku, ale i spor o podobu kanonického textu, okolnosti rozkolu a vývoj obou větví po rozkolu až do současnosti.

Ačkoli v Hnutí Grálu nikdy nebyl dáván důraz na misii, společenství se rozrůstalo (sice nepříliš rychle, ale zato vytrvale) a pronikalo a stále proniká do nových zemí již téměř všech světadílů. Této misii je věnována osmá kapitola. Její velká část popisuje šíření Abd-ru-shinovy nauky v Československu. Zvláště česká a moravská část tohoto státu byla – a současné Česko v podstatě stále je – prostorem, v němž se Hnutí Grálu mimořádně dařilo a daří. Na rozdíl od jiných zemí je v Česku k dispozici dostatečný počet zdrojů, které umožňují tento misijní úspěch a celkový vývoj Hnutí Grálu dobře popsat.

V deváté kapitole je vše, co je napsáno na předchozích stranách, shrnuto z pohledu religionistiky nových náboženských hnutí, zvláště s využitím teorie denominalizace. Je tak přiznána a objasněna perspektiva celé této knihy: perspektiva, v níž je Hnutí Grálu nahlédnuto jako nové náboženství, jež si v nábožensky pluralitním současném světě vydobylo své místo a obohatilo tak naši dobu o svůj jedinečný příběh.

1. „MŮJ CÍL JE DUCHOVNÍHO DRUHU!“¹

SPISOVATEL, JEHO POSELSTVÍ A PŮSOBENÍ

Vznik nových náboženství není ničím mimořádným a není sám o sobě ani ničím znepokojivým. Je výrazem živého zájmu o náboženství v určitém segmentu společnosti, ovšem zájmu o takovou podobu náboženství, která odpovídá psychickým a sociálním potřebám tohoto segmentu. Vznik nového náboženství je tedy odpovědí na zpravidla nevědomé hledání náboženské inovace ze strany určité části společnosti. Psychickými potřebami je myšleno například překonání strachu a nejistoty, nalezení smyslu života a možnosti angažovat se pro ideál, překonání vnitřního zmatku či roztržitého přijetí plausibilního obrazu světa, vyrovnání se s otázkou zla a podobně. Sociálními potřebami se pak rozumí touha patřit ke společenství, spočinout v bezpečném a motivujícím prostředí, zažít společenský vzestup získáním přístupu do elitní společnosti a mnoho jiného. Pokud tyto potřeby dosáhnou určitého stupně naléhavosti a nenaleznou možnost uspokojení ve společensky obvyklých způsobech náboženského života (mezi něž musíme v Evropě od 20. století započítat i deklarovaný ateismus) ani v oblasti mimo náboženství, může se jako východisko z tlaku naléhavosti jevit alternativní, inovativní náboženství. Jednou z takových náboženských alternativ je už od dvacátých let 20. století i Hnutí Grálu.

Tato kapitola zachycuje vznik tohoto nového náboženství, a to prostřednictvím popisu života člověka, který jeho vznik inspiroval, vedl ho a svou naukou a svým vlivem ho formoval. Protože byl jeho život v posledních dvaceti letech neoddělitelně spjat s jeho náboženstvím, je popis této poslední životní fáze zároveň popisem rané fáze hnutí, které v důsledku jeho působení vzniklo. Kapitola dělí život Oskara Ernsta Bernhardta, autora *Poselství Grálu*, na jehož základě vzniklo Hnutí Grálu, do čtyř etap a každé etapě věnuje jednu svou část: prvních 45 let jeho života (1875–1919) je zhuštěno do několika odstavců, zatímco druhou etapu tvoří doba pouhých deseti let (1919–1929) od počátku jeho působení jako duchovního učitele až k plnému převzetí jeho

1 Citováno podle Herbert Vollmann: *O životě a působení Abd-ru-shina, Marie a Irmingard na zemi 1875–1990*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 1994, s. 27. – „Mein Ziel ist geistiger Art!“ – Abdrushin: Mein Ziel, in: W. I. Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit, Gralsbotschaft von Abdrushin: Die Versammlung der Reden, der Vorträge, der Fragenbeantwortung und der Briefe in der chronologischen Ordnung*, III (1935–1939), Tscherkassy 2015, s. 182.

náboženského poslání. Třetí a čtvrtá část kapitoly zahrnují ještě kratší období: pět let rychlého rozvoje hnutí až k jeho vrcholu (1929–1934) a sedmi let pozvolného úpadku hnutí až ke smrti zakladatele v osamocení (1934–1941).

ROKY 1875–1919: OBCHODNÍK A SPISOVATEL

V prvních čtyřiceti letech svého života se německý obchodník a spisovatel Oskar Ernst Bernhardt (1875–1941) nábožensky příliš neprojevoval. Jeho životopisci zmiňují pouze křest v evangelickém luterském kostele v saském městě Biskupice (Bischofswerda) asi tři týdny po narození, které se událo 18. dubna 1875. Luterský farář ho v témže městě po 66 letech života pohřbíval.² Nebýt pozoruhodného zlomu v jeho životě, který nastal během první světové války a krátce po ní, Bernhardt by podobně jako miliony dalších Němců patrně zůstal celý život luterským křesťanem, pro nějž by náboženství nehrálo významnou roli.

Pocházel z rodiny koželuha Clemense Theodora Bernhardta (1836–1894), který se roku 1862 stal po svém tchánovi v Biskupicích hostinským. Rodina měla již pět dětí, když se s devítiletým odstupem od posledního z nich narodil Oskar. Tři jeho žijící sourozenci uzavřeli manželství a opustili rodný dům, takže Oskar vyrůstal od prvních školních let jen se svými rodiči. Oskar prožil v Biskupicích dětství a mládí a později ho posuzoval jako šťastné, především díky své matce Emmě Therese, rozené Mittagové (1839–1917), a bratru Alwinovi (1866–?). V Biskupicích také na radu matky vystudoval obchodní školu. Odnesl si z ní kromě jiného i znalost angličtiny. Od roku 1892 byl učedníkem v místní velkoobchodní firmě a zůstal jejím zaměstnancem i tehdy, když dovršil své praktické vzdělání. Plně se osamostatnil na přelomu let 1896 a 1897: tehdy odešel do Drážďan, zanedlouho se stal spolumajitelem a následujícího roku jediným majitelem velkoobchodu s kovovým zbožím.³ Ještě v červenci roku 1897 se oženil s Marthou Oeserovou (1871–1952) z dobře postavené měšťanské rodiny. Mladým manželům se roku 1899 narodilo první dítě, syn Herbert.⁴

Zatímco v podnikání Oskar Bernhardt zaznamenal úspěchy i neúspěchy, jeho manželství bylo zpočátku jednoznačně neúspěšné. V pozdějším *Doplňujícím prohlášení*, v němž – kromě jiného – vysvětlil události let 1900–1902, ho

2 Friedrich Rauber: Osobní prožití s Abd-ru-shinem a jeho Poselstvím, in: *Svědectví*, Kruh Grálu v Čechách 1991, s. 15.

3 Monika Schulze: Childhood and Youth in Bischofswerda, in: *I Lived what I Wrote: Commemorative Booklet*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft 2000, s. 40; též: *I Lived what I Wrote*, in: *I Lived what I Wrote*, s. 11.

4 Monika Schulze: *Abd-ru-shin: Autor Poselství Grálu*, Brno: Integrál 2006, s. 12–19.

označil za již tehdy „rozvrácené“, a to vinou jeho tchyně.⁵ Rodinnou situaci se pokusil vyřešit odloučením, a proto odcestoval do Osmanské říše se záměrem získat materiál pro napsání knihy. Finanční poměry ve svém podnikání uspořádal před odjezdem pomocí smének. Kvůli nedobrovolnému zdržení v Turecku a dalším okolnostem nebyl schopen splnit své závazky a v důsledku nerozvážného jednání jeho tchyně ho úřady v této situaci obvinily z podvodu. Oskar Ernst Bernhardt byl při návratu do Německa zatčen a na základě tohoto obvinění odsouzen ke dvěma trestům vězení v celkové délce 13 měsíců. K rodině se tak vrátil až roku 1903. Okolnosti nešťastné intervence své matky popsala 29. 10. 1951 jeho (tehdy již bývalá) manželka Martha a z podvodu ho jednoznačně vyvinila.⁶

Zaměstnání našel jako účetní a koncem roku 1903 se za novým zaměstnavatelem přestěhoval i s rodinou do Curychu. Ještě předtím se mu ale podařilo publikovat první texty v drážďanských novinách. Ve švýcarském Bernu se roku 1905 pokusil vrátit k obchodování ve firmě dovážející zboží z Orientu a následujícího roku se stal spolumajitelem nové firmy s tímtéž zaměřením. Tehdy také vyšla jeho první cestopisná kniha.⁷ Nová firma ovšem ještě roku 1906 zkrachovala, Oskar Ernst Bernhardt byl se dvěma společníky vyšetřován a na několik dní předběžně zadržen. Roku 1907 se manželům Bernhardtovým narodila dcera Edith (1907–1952) a rodina přesídlila do Mohuče. Oskar Ernst Bernhardt se již plně věnoval činnosti spisovatele, ale důsledky jeho neúspěšného podnikání ve Švýcarsku ho zastihly ještě roku 1909: v Bernu byl v nepřítomnosti odsouzen za podvod a další zločiny ke čtyřem letům vězení. Žil tehdy v Kasselu v Hesensku a trest nenastoupil,⁸ neboť výrok soudu považoval za ovlivněný výpověďmi svých bývalých společníků.

V dalších letech Bernhardt působil pod pseudonymy Egon Berneck, Kurt Valkenau a snad i dalšími jako spisovatel románů a hlavně dramát,⁹ která

5 Oskar Bernhardt: *Ergänzungs – Erklärung* [22. 10. 1939], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, III, s. 266.

6 Faksimile notářsky ověřeného *Vysvětlení* (*Erklärung*) Marthy Bernardtové je součástí obrazové přílohy knihy: Daniel Swarovski, jr.: *Warum so viel Aufhebens um die Gralsbotschaft Abd-ru-shins und um die Grals-Siedlung Vomperberg?*, rukopis, 1955, s. 121–123. – Případ komentuje Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 23–25.

7 *Aus fernen Landen, Reise-Erlebnisse und Erzählungen von Oscar Bernhardt*, I, Bern: Zu Hause, Victor Schlüter 1906.

8 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 29–31.

9 Lexikon německé literatury uvádí následující Bernhardtovy hry: *Der indische Fakir* (1910), *Der Heimatlose* (1911), *Die Bajadere* (1911), *Der Preisgekrönte* (1912), *Salonbriganten* (1912), *Freiwild* (1913), *Erdebann* (1917), *Der Abenteurer* (1918), *Narregold* (1918), *Verfehmt* (1919), *Die indische Vestalin* (1919), *Der Skorpion* (1920), *Der flammende Stern* (1920), *Dämon Fantasie* (1921). – Wilhelm Kosch et al.: *Deutsches Literatur-Lexikon: Biographisch-bibliographisches Handbuch*, I, 3. vyd., Bern – München: Francke Verlag 1968, sl. 446. – Monika Schulzeová uvádí téměř třicet literárních děl různých žánrů (Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 47). – Faksimile některých tisků jsou dostupné v prezentaci *O Caminho – Der Weg* (online).

byla poprvé uváděna obvykle v Lipsku. S rodinou žil mezi lety 1909 a 1912 v Kasselu a pak v Řezně. Z Řezna vycestoval k ročnímu pobytu do New Yorku. Byl zaměstnán v právní kanceláři Styx, která se – podle jeho vzpomínek – věnovala kajícím zločincům a pomáhala jim v návratu do společnosti.¹⁰ Roku 1913 přesídlil do Londýna. Po vypuknutí světové války byl spolu s dalšími asi 60 tisíci německými občany zadržen britskými úřady a dalších pět let internován v táboře Knockaloe na ostrově Man.¹¹ Jak mnohem později uvedl jeden ze stoupenců náboženského učení Oskara Ernsta Bernhardta, „život v odloučenosti, který internace přinášela, měl za následek jeho vnitřní prohloubení“ a probouzelo se v něm stále více „veliké přání pomoci lidem a ukázat jim pravou cestu z jejich bídy“.¹² Během internace také zemřela jeho matka a roku 1918 ve válce padl jeho syn Herbert. Tyto tragické události možná souvisely s tím, že se ve veselohře *Pozemské pouto*,¹³ kterou Bernhardt na ostrově Man napsal roku 1917 a která měla premiéru roku 1925 v Innsbrucku, objevilo i duchovní téma.¹⁴ Roku 1920 pak Bernhardt přepracoval svou činohru *Údolí neviditelného*¹⁵ z téhož roku na scénář k „němému“ filmu *Ztracená cesta*.¹⁶ Duchovní významy v něm byly přítomny již natolik zřetelně, že ho už jako náboženský učitel Abdruschin otiskl roku 1928 v časopise *Volání*.¹⁷

ROKY 1919–1929: INSPIRUJÍCÍ UČITEL

Do Německa se Oskar Ernst Bernhardt mohl vrátit až na jaře roku 1919. Rozpory mezi manželi Bernhardtovými nebyly sedmiletým odloučením překonány, manželé žili nadále odděleně a roku 1924 byli rozvedeni. Podle pamětnice Gecksové se Bernhardt sám zmínil, že na ostrově Man „poprvé začal tušit něco o svém poslání, které si však uvědomil až po svém návratu do Německa v roce 1920“.¹⁸ Jak napsal jeho životopisec, po návratu si Bernhardt

10 Bernhardtovu vzpomínku zachytil Wilhelm Lichtenberg: Ohlédnutí, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, Dačov Lom: Fénix 2012 (?), s. 208.

11 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 37–39.

12 Vollmann: *O životě*, s. 12.

13 Oskar Ernst Bernhardt: *Erdenbann: Lustspiel in vier Aufzüge*, Dresden: Kristall, s. a.

14 Veselohra získala při premiéře v Městském divadle v Innsbrucku příznivé recenze v místním tisku, viz např. *Theater + Musik + Kunst, Innsbrucker Nachrichten* 72 (117), 25. 5. 1925, s. 9; *Theater und Musik, Tiroler Anzeiger* 18 (117), 25. 5. 1925, s. 6. Duchovní téma ovšem druhého recenzenta poněkud mátl. Napsal: „Během celé hry divák nevychází z rozporu, zda tvůrce hry chce skutečně nabídnout duchovní hodnoty, anebo zda obsah hádky mezi učenci má být vtípem.“ – Krátce o hře též Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 42.

15 *Das Tal des Unsichtbaren*.

16 *Der Verlorene Weg*. Scénář („filmová hra“) vyšel samostatně česky (Oskar Ernst Bernhardt: *Ztracená cesta*, Dačov Lom: Fénix 2018).

17 *Der Ruf: Schrift für alles fortschrittliche Wissen* 1 (10–12), 1928, s. 456–503.

18 Gecks: Spoluprožívání s Pánem a jeho rodinou, s. 139.

„stále více a silněji niterně uvědomoval, jaké je jeho poslání“.¹⁹ Jeho úlohou bylo „zprostředkování obsáhlého vědění o stvoření, které v sobě nesl“.²⁰ Ještě v roce 1920, kdy si měl uvědomit tuto úlohu, se kolem něj utvořil prvotní okruh posluchačů. Byla v něm i majitelka domu na drážďanském předměstí Kötzschenbroda, kde Bernhardt bydlel. Vdova po padlém vojákovi Marie Alma Freyerová (1887–1957) se s Oskarem Bernhardtem seznámila roku 1920²¹ a roku 1924 s ním uzavřela sňatek.²² Marie se narodila jako Taubertová 17. srpna 1887 v Lipsku, její matka ovšem brzy po porodu zemřela a dítě bylo od šesti let²³ vychovááno v domácnosti faráře Oswalda Kauffera a jeho manželky Hedwigy. Tento manželský pár ji adoptoval, takže nosila jeho jméno až do sňatku s Karlem Freyerem (1871–1918), obchodníkem v Kötzschenbrodě (obci, která je dnes součástí města Radebeul). Byla hudebně nadaná a podle vzpomínek Elisabeth Gecksové před sňatkem vystudovala v Drážďanech konzervatoř,²⁴ patrně v oboru hry na klavír a zpěvu. Karl Freyer během první světové války narukoval a v posledním roce války zemřel.²⁵ Do manželství s Oskarem Ernstem Bernhardtem tak Marie Freyerová přivedla tři děti ve školním věku: Irmgard (1908–1990), Alexandera (1911–1968) a Elisabeth (1912–2002). Bernhardt je neosvojil a děti nesly nadále jméno „Freyer“ (Elisabeth do sňatku, Irmgard a Alexander do 50. let, kdy přijali jméno „Bernhardt“ od své matky).

V prvních letech po návratu do Německa navázal Oskar Ernst Bernhardt na svou kariéru dramatika a sepsal několik dalších her. Jeho díla byla hrána, pro šíření svého jevištního díla dokonce roku 1920 založil firmu Kristall. Činnost podniku ovšem během tří let ustala; snad i proto, že Bernhardt se postupně více orientoval na úlohu duchovního učitele a spisovatele náboženské literatury. Ústředním pojmem jeho pojetí světa se stal grál, v této době a v německé společnosti stále ještě velmi populární předmět nesoucí velké množství významů (více o nich je ve 2. kapitole). Již v rodící se Bernhardtově nauce označuje grál „ohnisko či střed, jenž z věčného Stvořitelova bytí přenáší do koloběhu tohoto stvoření pulzující životodárnou sílu“²⁶ (více o tomto pojetí je ve 4. kapitole). Není tedy překvapivé, že kruh prvních posluchačů

19 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 46.

20 Abd-ru-shin: *Mezinárodní Hnutí Grálu* (online).

21 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 66.

22 Sňatek měl být uzavřen v srpnu 1924 na úřadě Steibach/Heilbrunn (Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 51). – Poněkud jiné datum, 17. 9. 1924, uvádějí bez udání zdroje Kamila a Július Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta a Marie Almy Bernhardt*, Dačov Lom: Fénix 2021, s. 237. – Dombrowski napsal, že roku 1924 se Oskar Ernst Bernhardt teprve rozvedl a že nový sňatek uzavřel 17. 9. 1927, tedy přesně o tři roky později, než udávají Pastierikovci. – André Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt genannt Abd-ru-shin und seiner Familie*, in: *O Caminho – Der Weg* (online).

23 Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 155.

24 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 98.

25 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 49.

26 Tamtéž, s. 49–50.

Oskara Ernsta Bernhardta byl neoficiálně nazván Řád Grálu.²⁷ Výrazem „řád“ byla vyjádřena myšlenka disciplinované oddanosti ideám grálu, tedy „povinnost dbát o pravé lidství a rozvíjet hledání, zkoumání a působení..., jež prospívá duchu“.²⁸ Bernhardt ho založil roku 1921 a při hledání „útočiště míru“ pro svůj řád přesídlil s rodinou Marie Freyerové roku 1923 z Kötzschenbrody do hornobavorského města Peißenberg a v září téhož roku do nedalekého Penzbergu.²⁹

Jako duchovní učitel získal Oskar Ernst Bernhardt v Peißenbergu 30. března 1923 významné ujištění. Jeho životopisec ponechal událost tehdejšího Velkého pátku zahalenu posvátným tajemstvím, když napsal: „Duchovně bylo spatřeno, že v tento den Syn Boží Ježíš sestoupil k zemi, aby svůj úkol prostředníka mezi Bohem a lidstvem přenesl na Syna Člověka.“ Tuto událost interpretoval jako „druhý příchod Ježíše Krista“.³⁰ Stejnou víru v poslání Oskara Ernsta Bernhardta vyjádřili jeho slovenští stoupenci slovy: „Počas Veľkej noci v roku 1923 (veľkonočná nedeľa bola 1. 4. 1923) odovzdal Syn Boží Ježíš pánovi Oskarovi Bernhardtovi svoju úlohu.“³¹

V Penzbergu, dalším působišti Oskara Bernhardta a Marie Freyerové, žila i Bernhardtova dcera Edith a roku 1924 se tam provdala za zlatníka Richarda Nagela, jednoho z prvních stoupenců svého otce.³² Když se později konstitovalo Hnutí Grálu, získal Nagel v jeho hierarchii vysoké postavení učedníka. Roku 1923 patrně navrhl a vyrobil první šperk ve tvaru rovnoramenného kříže v kruhu.³³ Tento šperk je i v současnosti znamením, že jeho majitel byl zpečetěn, a tím přijat do společenství. Pravděpodobně také v Penzbergu roku 1924 bylo rozvedeno manželství Oskara Ernsta a Marthy Bernhardtových.³⁴

V Penzbergu Bernhardt rozšířil své působení, které zahájil roku 1920 vytvořením prvního kruhu posluchačů,³⁵ o činnost publicistickou. Roku 1923 vydal ve svém nakladatelství Kristall sešit uvedený výrazně graficky zpracovanými slovy *On přichází* a podtitulem *Sbírka nejnovějších a jasných prorockví z Východu o nastávajícím brzkém zjevení „Přicházejícího“, která vylučují každý omyl*.³⁶ Hlavním obsahem tohoto čísla bylo šest textů. První z nich je podepsán zkratkou R. E. a druhý je nepodepsán. Ani jeden z nich se později v Bernhardtových dílech již neobjevuje, zatímco čtyři další texty – podepsané

27 Orden: Der Gral.

28 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 50.

29 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

30 Vollmann: *O životě*, s. 12–13

31 Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 223.

32 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

33 Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 235.

34 Tamtéž

35 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 48.

36 *Er kommt: Sammlung neuester und klarer Prophezeiungen aus dem Osten über das dicht bevorstehende Erscheinen des „Kommenden“, die jeden Irrtum ausschalten*, Penzberg: Kristall 1923.

jménem „Abdruschin“ – ano. Nejznámější a nejcitovanější z nich je výzva *Co hledáte?* Abdruschin v ní s naléhavostí odmítá vědu i církevní náboženství a svou výzvu završuje slovy:

Proto se probudte! Zbořte v sobě dogmatické zdi, strhněte si pásku, aby k vám mohlo nerušeně proudit čisté Světlo Nejvyššího. Jásavě vznese se pak váš duch do výše a s plešáním pocítí nesmírnou lásku Otcovu, která nezná hranic pozemského rozumu. Konečně zvíte, že jste její částí. Chopte se jí bez námahy a úplně, spojte se s ní a získávejte tak denně, v každou hodinu novou sílu jako dar, který vám učiní vzestup ze zmatku samozřejmým!³⁷

Sešit uzavírá krátká Abdruschinova stať *Svatý Grál*, v níž autor vysvětlil grál jako „symbol nejčistší, božské lásky“, básnictví o grálu nazval „velmi vážnými proroctvími, jejichž naplnění se nyní děje“, a ujistil čtenáře, že „v krátké době zažijí Parzifala a uvidí jej“.³⁸

Na sešit *On přichází* navazoval časopis *Listy Grálu* s podtitulem *Sebrané přednášky od Abdruschina*.³⁹ Šest čísel této první série *Listů Grálu* bylo označeno jako sešity 2–7 a vycházelo mezi lety 1923 a 1926 v Nakladatelství *Listů Grálu*. Tato čísla obsahovala texty jen jednoho autora – Abdruschina – a odpovědi na otázky jeho čtenářů. Jako sídlo nakladatelství je v první sérii u sešitů 2–6 jmenováno městečko Bad Heilbrunn a u sedmého sešitu obec Untereglfing. Z jedné poznámky vyplývá, že autor hodlal vydat ještě osmý sešit,⁴⁰ místo něj ovšem téhož roku 1926 zahájil druhou řadu *Listů Grálu* dvojčíslem.

Právě v bavorském městečku Bad Heilbrunn našel Oskar Ernst Bernhardt po odchodu z Drážďan a po hledání nového sídla trvalejší zázemí. Do rozlehlého domu,⁴¹ nově nazvaného *Dům Grálu*, se roku 1924 přestěhovala nejen Marie Freyerová se svou rodinou, ale i někteří příslušníci Řádu Grálu. V *Domě Grálu* tak vznikla komunita s vlastním hospodářstvím, společným vzděláváním dětí a společnými nedělními pobožnostmi.⁴² V září 1924 uzavřeli Oskar Ernst Bernhardt a Marie Freyerová svůj druhý sňatek.⁴³ Podle vzpomínek Rosy Markusové byl Oskar Bernhardt hojně navštěvován lidmi, kteří po něm chtěli odpověď na své otázky, vyhradil proto každý týden určitou hodinu svého času na rozhovor s nimi.⁴⁴ Podle téhož zdroje slavila komunita poprvé

37 Tamtéž, s. 10.

38 Der Heilige Gral, tamtéž, s. 31.

39 Gralsblätter: Gesammelte Vorträge von Abdruschin.

40 Gralsblätter 1 (7), 1926, s. 34.

41 V současnosti v něm sídlí domov seniorů Zum Jaud.

42 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 51–52.

43 Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 237.

44 Rosa Markus: *Erinnerungen von Schwester Rosa Markus* [9. April 1947], *O Caminho – Der Weg* (online), s. 9.

svátek Svaté holubice 30. května 1925.⁴⁵ Každopádně – jak uvedla v oficiální vzpomínkové knize Monika Schulzeová – toto malé společenství „vzniklo jako model života v duchu jeho [Abdruschinova] Poselství Grálu“.⁴⁶

Se státní koncesí provozoval Dům Grálu soukromé sanatorium. „Marie Bernhardtová úspěšně pečovala o zdraví mnoha pacientů,“ pokračovala Schulzeová, „přičemž využívala svých léčitelských schopností a poznatků jako magnetizérka se státem udělenou koncesí, a Oskar Ernst Bernhardt pracoval na svých přednáškách...“⁴⁷ Právě ve čtvrtém sešitě *Listů Grálu*, kde Bernhardt své přednášky uveřejňoval, bylo napsáno, že uzdravování se v sanatoriu dělo „příkládáním rukou“, při němž „proudí do nemocného nová životní síla“, a to za podmínky jeho vhodného „vnitřního naladění“. Úspěch léčení „se řídí zcela podle hodnoty člověka, to znamená, jak dalece si zaslouží, aby byl uzdraven...“⁴⁸

V přednáškách i v novém časopise vystupoval Oskar Ernst Bernhardt pod pseudonymem „Abdruschin“. Podle vzpomínek na tehdejší dobu mělo nakladatelství od něho příkaz neposkytovat čtenářům, kteří si ho přáli poznat osobně, jeho adresu ani jméno. Čtenáři byli odkázáni na pozdější dobu.⁴⁹ Ta přišla roku 1927, kdy odhalil své občanské jméno, a to proto, že považoval za nutné oddělit *Listy Grálu* od jiných aktivit, které v tehdejších německy mluvících zemích používaly výraz „grál“.⁵⁰ Pseudonym Abdruschin používal ovšem i nadále; od roku 1929 pak také čím dále tím více ve formě Abdrushin či Abd-ru-shin, až od poloviny 30. let výhradně ve formě Abd-ru-shin.⁵¹ Podobně se ve 30. letech ustálil i význam, který tomuto jménu Bernhardt dal.⁵² V přednášce vydané roku 1931 Bernhardt vyložil toto jméno ve smyslu „Syn Ducha Svatého“,⁵³ ale během 30. let se prosadil současný výklad „Syn Světla“, popřípadě „Služebník Světla“.⁵⁴ Bernhardtův současný životopisec podpírá

45 Tamtéž, s. 10.

46 Schulze: *I lived what I wrote*, s. 11.

47 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 51–52.

48 Abdruschin: *Fragenbeantwortung, Gralsblätter* 1 (4), 1924, s. 39.

49 Poznání Boha, in: *Listy z kroniky*, s. 19.

50 Abdruschin nejprve vysvětlil, že výraz „grál“ může používat kdokoli, a pak se od jiných duchovních uživatelů tohoto výrazu distancoval: „Jdu sám svou cestou a používám k uveřejňování svých přednášek i nadále pouze Nakladatelství Listů Grálu v Tutzingu... Všechny jiné práce nepocházejí ode mne; neboť Oskar Ernst Bernhardt a Abdruschin je jedna a tatáž osoba.“ – Jaroslav Štefek: *Jak bylo nám, lidem, předáváno Poselství ze svatého Grálu*, Brno: Integrál 1998, s. 11. – Abdrushin: *Verschiedenes, Gralsblätter* 2 (3–5), 1927, s. 96–97.

51 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 52.

52 Roku 1927 tento význam ještě nesdělil. Na otázku, proč autor zvolil pseudonym „Abdruschin“, odpověděl: „Jako spisovatel ze stejného důvodu, jako jiní volí za pseudonym kterékoli jméno. Co je jméno? Nic! ... Abdruschin neznámá nic zvláštního, nýbrž jednoduchý pseudonym.“ – Abdruschin: *Fragenbeantwortungen, Gralsblätter* 2 (3–5), 1927, s. 87.

53 Abdrushin: *A vyplnilo se...!*, in: *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu od Abdruschina. Velké vydání*, Mnichov: Der Ruf 1932, s. 649.

54 Sprick: *Cesty s Poselstvím Grálu*, s. 18.

tento výklad lingvisticky a tvrdí, že jméno je složeno z arabského „abd“, které nese význam „sluha či služebník“, zatímco druhá část má pocházet z perštiny a nést význam „zářivý, světlý, jasný“.⁵⁵

První série *Listů Grálu* obsahovala vedle úvodní výzvy *Co hledáte?* dvaatřicet Abdruschinových přednášek. Výzva a devětatřicet z nich vyšly spolu se čtyřmi novými přednáškami a úvodem v knize *Ve světle Pravdy: Nové poselství Grálu od Abdruschina*⁵⁶ roku 1926. Leták, který knize předcházel, oznamoval, že „Poselství Grálu přináší bezmezerný základ překvapujícího nového světového názoru“ a že „je univerzálním klíčem ke všem dosud nerozřešeným záhadám světa a nezodpovězeným otázkám lidstva, jakož i klíčem k porozumění veškerému dění“.⁵⁷ Knihu uvádělo svolání *K doprovodu!*,⁵⁸ datované „podzim 1926“. Čtyři nové přednášky vznikly na základě čtenářských dotazů.⁵⁹ Toto první vydání knihy *Ve světle Pravdy*, zvané „malé“ nebo také „fialové“, vyšlo v nákladu 13 tisíc výtisků⁶⁰ v Nakladatelství Listů Grálu, Oskar Ernst Bernhardt, Tutzing.

V té době už Bernhardtova rodina totiž sídlila v bavorském Tutzingu. V březnu roku 1926 opustila Dům Grálu a tamní komunita zanikla, byť Řád Grálu jako kruh Abdruschinových nejbližších stoupenců existoval i nadále a přijímal své „novice“.⁶¹ Podle oficiálního Bernhardtova životopisu bylo příčinou rozpadu komunity to, že někteří „jednotlivci z této skupiny spojovali své duchovní úsilí s blouznivým až fanatickým očekáváním, a přitom se upínali na osobu Oskara Ernsta Bernhardta“.⁶² Z Bad Heilbrunn se Bernhardtova rodina přestěhovala do Tyrol: nejprve do Imstu, pak opět nakrátko do Igls u Innsbrucku, ale už v září téhož roku (1926) se usadila v Bukovém domě v Tutzingu, zase zpět v Horním Bavorsku. Tam Abdruschin také vedle své pokračující přednáškové činnosti vydal ještě téhož roku dvojčíslo druhé série *Listů Grálu* a o Letnicích následujícího roku vyšlo v téže sérii ještě objemné trojčíslo.⁶³ Vydávání časopisu *Listy Grálu* pak bylo na téměř tři roky přerušeno.

55 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 52.

56 Abdruschin: *Im Lichte der Wahrheit: Neue Gralsbotschaft von Abdruschin*, Tutzing: Verlag der Gralsblätter, Oskar Ernst Bernhardt 1926.

57 Vollmann: *O životě*, s. 16.

58 *Zum Geleite!* – Tento text vyšel jako úvod pod stejným titulem i ve „velkém“ vydání knihy *Ve světle Pravdy* roku 1931; v poválečných vydáních vychází jako první text prvního ze tří svazků (v českém vydání ovšem pod titulem *Úvodem!*).

59 *The Grail Message: „In the Light of Truth“ by Abd-ru-shin. From „Gralsblätter“ to „Final Authorised Edition“*, Vomperberg: Association for the Realisation of the Grail Knowledge by Abd-ru-shin, s. 8.

60 Štefek: *Jak bylo*, s. 11.

61 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 72.

62 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 52.

63 Jako sídlo nakladatelství je u dvou prvních svazků druhé série (sešity 1–2 a 3–5 z let 1926, resp. 1927) jmenována obec Tutzing. Třetí svazek druhé série (sešit 6–7 z roku 1930) uvádí jako vydavatele nakladatelství Der Ruf v Mnichově.

Nakladatelství Listů Grálu vydalo v červenci roku 1927 výběr citátů z „fialového vydání“ pod titulem *Myslíš na to?*⁶⁴ Kromě Abdruschina veřejně přednášeli i jeho stoupenci.⁶⁵ Naopak jeho činnost literáta a dramatika se uzavírala.⁶⁶

Příčinou, proč se odmlčely *Listy Grálu*, bylo to, že Oskar Ernst Bernhardt zahájil vydávání nového časopisu s titulem *Volání* a s podtitulem *Časopis pro veškeré pokrokové vědění*⁶⁷ (první dvojčíslo je vřočeno srpen – září 1927) a svoje přednášky otiskoval zde.⁶⁸ I v tomto časopise vycházely vedle Abdruschinových přednášek také jeho odpovědi na otázky čtenářů, nově do něj ale byly zařazovány i texty autorů z jeho nejbližšího okolí. Předmluvou k prvnímu sešitu byl text *Volání*, v němž se Abdruschin vyrovnal s touhou svých čtenářů sdružovat se. Řád Grálu byl tehdy zrušen a Abdruschin konstatoval, že na „mnohých místech se utvářejí ‚volná sdružení k pěstování myšlenek mých přednášek‘“. Abdruschin sice „radostně zdraví“ tato sdružení, nechce se na ně ovšem nijak vázat. Graficky zvýraznit nechal slova: „Musím být a zůstat volný v tom, co mám říci!“⁶⁹ Časopis *Volání* založil proto, aby vytvořil „užší spojení mezi všemi stoupenci a čtenáři“ svých slov.⁷⁰

Časopis vyšel v Nakladatelství Listů Grálu roku 1927 ještě dvakrát (jako dvojčíslo a trojčíslo), následujícího roku vyšla další dvě čísla (opět dvojčíslo a trojčíslo) a uzavřel se na Letnice roku 1929 posledním číslem. Toto 13. číslo časopisu *Volání* vyšlo již v Bernhardtově novém nakladatelství Der Ruf, registrovaném v Mnichově. V tomto nakladatelství, jež vedl Bernhardtův nejbližší spolupracovník Friedrich Halseband, pak vyšel roku 1930 také poslední svazek druhé série *Listů Grálu*, označený jako sešit 6–7. Časopisecká činnost Oskara Ernsta Bernhardta byla poté přerušena až do roku 1937.

V prvním roce vydávání časopisu *Volání* Abdruschin ukončil svou přednáškovou činnost. V trojčísle, které vyšlo v prosinci 1927, je sice oznámen velký úspěch jeho přednášek ve Stuttgartu (26. září) a ve Vídni (4. a 5. října),⁷¹ ale v témže čísle Abdruschin v odpovědi čtenáři sdělil, že tyto akce považuje za „přednášky na rozloučenou“. Naznačil, že jeho přednášky budou napříště

64 Abdruschin: *Denkst du daran?*, Tutzing: Gralsblätter 1927.

65 Dombrowski: Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt.

66 1. dubna tohoto roku byla v Městském divadle v Innsbrucku uvedena hra Oskara Ernsta Bernhardta *Zářící hvězda* (*Der flammende Stern*) z roku 1920. Místní noviny ji nazvaly „napínavou detektivkou“ (das spannende Detektivstück). Uvedly, že tato hra byla ihned po uvedení v Kodani prodána pro celou Skandinávii, a připomněly úspěch Bernhardtovy předchozí veselohry *Pozemské pouto* (Erdenbann). – Theater + Musik + Kunst, *Innsbrucker Nachrichten* 73 (75), 1. 4. 1926, s. 6.

67 *Der Ruf: Schrift für alles fortschrittliche Wissen*.

68 *Mitteilungen des Verlages, Der Ruf* 1/8–9, 1928, s. 386.

69 Abdruschin: *Der Ruf, Der Ruf* 1/1–2, 1927, s. 6.

70 Tamtéž, s. 6–7.

71 Molnar: *Mitteilungen aus verschiedenen Städten, Der Ruf* 1/5–7, 1927, s. 293–294. – Zprávy jsou přetištěny v díle Vollmann: *O životě*, s. 17–19.

k dispozici jen v časopisech *Listy Grálu* a *Volání*. V téže době ale podle oficiálního spisu veřejně přednášeli jeho učedníci.⁷² Podobnou otázku, proč již nekoná velké veřejné přednášky, zodpovídal Abdruschin o rok a půl později (v červenci 1929) v témže časopise. „Protože na to si svého slova příliš cením,“⁷³ odpověděl nejprve pregnantně a svou odpověď pak rozvedl. Vyjádřil v ní přesvědčení, že když při jeho vystoupeních posluchači vidí jeho oblečení či způsob mluvy, pak usoudí, že je s nimi „stejného druhu“, a proto jej i jeho poselství snadno odmítnou.⁷⁴

Přelomem, jímž se zásadně proměnilo Bernhardtovo působení jako duchovního učitele, bylo jeho přesídlení z Tutzingu a Bad Tölz, kde také s rodinou krátce bydlel, do domu v rakouské horské osadě Vomperberg nad údolím Innu a nad obcí Vomp v okrese Schwaz. Pamětnice Elisabeth Gecksová vzpomínala, jak si Abdruschin toto místo vyhlédl.

Jednoho dne koncem roku 1927 Pán prohlásil, že musí jít hledat nějaké místo na hoře, které mu bylo určeno. Odjel úplně sám, za tři dny se vrátil a oznámil nám, že tu „Horu“ už našel a že by se tam chtěl co nejdříve přestěhovat. Tak šťastného jsem ho snad ještě neviděla. Je to prý jen malý domek na výšině nad údolím Innu, na úbočí Karwendlu, odkud je rozhled do široka do daleka. V dáli se rýsují hory, jimiž je údolí orámováno, Kaiser a Stubaier. Výšinu pokrývají louky, povlovně se táhnoucí a jemně se vlnící, což působí tak blahodárně, a on to má tak rád. To je ta Hora, určená odedávna pro tuto dobu, Svatá Hora, na níž má být zakotveno Světlo a kterou on sám musel vyhledat.⁷⁵

Bernhardtova rodina se do domu na Vomperbergu přestěhovala v únoru 1928 a již 30. května 1928 se zde konala první slavnost Grálu – slavnost Svaté holubice. V obývacím pokoji Bernhardtových se jí kromě hostitelů účastnilo 12 lidí.⁷⁶ S Abdruschinovým svolením se ale na náhorní plošině postupně začali usazovat i další z jeho čtenářů a stoupenců. Vznikla tak „osada Grálu“ a její obyvatelé si zařídili v létě roku 1929 dřevěnou halu pro 120–150 osob.⁷⁷ Využívali ji pro společné stravování, poslech Abdruschinových přednášek, nedělní pobožnosti a slavnosti Grálu.⁷⁸ Časopis *Volání* sice v první polovině roku 1928 ohlásil vydání druhého dílu Abdruschinovy knihy *Ve světle Pravdy*, která měla navazovat na „fialové“ vydání z roku 1926,⁷⁹ ale snad právě kvůli

72 Vollmann: *O životě*, s. 19–20.

73 „Weil mir mein Wort zu wertvoll dazu ist.“

74 Abdruschin: Öffentliche Vorträge (Abdruschins Fragenbeantwortungen), *Der Ruf* 1/13, 1929, s. 555–557.

75 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 86–87.

76 Otto Ernst Fritsch: Vzpomínky na Abd-ru-shina, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 11.

77 Štefek: *Jak bylo*, s. 27.

78 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 56.

79 Mitteilungen des Verlages, *Der Ruf* 1/8–9, 1928, s. 387.

rychlému vývoji osady Grálu autor své záměry změnil. Kniha *Ve světle Pravdy* tak vyšla až roku 1931 a byl to nikoli druhý díl, nýbrž tzv. velké vydání, v němž bylo původních 42 přednášek doplněno o dalších 48 a o dodatky.

ROKY 1929–1934: VŮDCE NÁBOŽENSKÉ KOMUNITY

Ještě před slavnostním posvěcením první haly 8. září 1929 se údajně odehrál duchovní děj, který Abdruschin nazval „obrat světů“. Jak referuje jeho současný oficiální životopis, v úplňkovém večeru 21. července 1929 „se naplnila osudová hodina obratu světů, kdy Abdruschin po dlouhé době pozemského učení nastoupil své poslání jako ‚Syn Člověka Imanuel‘, o němž bylo zaslíbeno, že na něm se lidé musí soudit“.⁸⁰ Na tento děj se jeho účastníci – Abdruschinova rodina a několik dalších stoupenců – připravovali od začátku července. Odehrál se v přírodě několik set metrů nad osadou Grálu⁸¹ a Abdruschin při této příležitosti proslovil přednášku *Obrat světů*.⁸² Podle přítomné Irene Manzové, která údajně na základě svých mimořádných schopností popsala to, co se současně odehrávalo mimo oblast hmotného světa, vrcholila událost v duchovním světě slovy Prakrálovny Elisabeth k jejímu synu Parzivalovi, jenž se inkarnoval do těla Abdruschinova: „Temno se musí skrýt a skončit děsivý boj zhouby, a to skrze začátek *obratu světů*!“⁸³

Tuto svou identitu Abdruschin potvrdil při slavnosti k obratu světů 23. srpna 1929 slovy:

*S obratem světů jsem vstoupil do splňování svého poslání také já, který mám naplňovat vůli Boží ve stvoření, který jsem Vůle Boží, jež se stala člověkem. Bylo to volání pro mne, abych začal se svým úkolem. Já nesoudím – a přece jsem soud; již svým bytím, jakož svým Slovem a vším, co se mnou souvisí.*⁸⁴

Také ještě jednou v tomto roce Abdruschin jasně deklaroval své poslání a svou roli. Bylo to při slavnosti Zářící hvězdy (29. prosince 1929) slovy, že je Synem Člověka, Imanuelem, Parsifalem, tím Přicházejícím. Kromě jiného řekl: „Já jsem alfa a omega, počátek i konec, věčný a všemohoucí. Jsem JÁ

80 Vollmann: *O životě*, s. 15.

81 Pamětnice Elisabeth Gecksová, která ovšem nebyla osobně přítomna, shrnuje událost slovy: „Na svahu Hirschkopf (Jelení hlavy), kde byl Abd-ru-shinův náramek zahrabán rytířem Hartmanem, byl tento jemnomotně opět vyzvednut a Prakrálovna Elisabeth jej opět navlékla na paži Parzivalovi v postavě nynějšího Abd-ru-shina.“ – Gecks: *Spoluprožívání*, s. 109.

82 Abdruschin: *Weltenwende* [21. 7. 1929], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, I, s. 408–411.

83 Zeugen des Lichtgeschehens, in: *Verwehte Zeit erwacht*, I, München: Der Ruf 1935, s. 428.

84 Abdrushin: *Obrat světů* [První Slavnost, 23. srpna 1929], *Sborník nezařazených přednášek*, Zlín: Hlas 1997, s. 7.

JSEM. Beze mne není nic. Mám klíče pekla i smrti, abych svázal, co je zlořečené, a uvolnil, co se obrátilo.“⁸⁵ Některé z těchto výroků parafrázuji slova, která křesťanská tradice připisuje Ježíšovi.⁸⁶ Pro veřejnost vyšla v září tohoto roku další Abdruschinova kniha, a to *Desatero Božích příkázání a Otčenáš, jak je lidem vyložil Abdruschin*,⁸⁷ obsahující dosud nezveřejněné texty.

Roku 1929 ale Oskar Ernst Bernhardt prodělal velmi nepříjemnou zkušenost. Podle vzpomínek jedné z těch, kdo tehdy již bydleli v osadě Grálu, byli manželé Bernhardtovi 16. prosince 1929 zadrženi a převezeni do vyšetřovací vazby v Innsbrucku.⁸⁸ „Byli obviněni, že nás využívají a přisvojují si naše peníze. My jsme prý olivňováni hypnózou a vyhrožováním katastrofami,“⁸⁹ vzpomínala učednice Elisabeth Gecksová a připojila i zprávu o rozruchu, jež zadržení vyvolala v místních novinách⁹⁰ (více o tomto případu je ve 3. kapitole). Během vyšetřování vyšlo najevo, že jedna z Abdruschinových přednášek na Vomperbergu byla tajně odposlouchávána. Marie Bernhardtová byla po třech dnech propuštěna, její manžel po týdnu (24. prosince). Trestní stíhání bylo v březnu roku 1930 zastaveno.⁹¹ K těžkým událostem té doby patřil i úraz Alexandra, nevlastního Abdruschinova syna, který způsobil jeho částečné ochrnutí.⁹²

V první polovině třicátých let 20. století se rodina Oskara Ernsta Bernhardta plně zapojila do Hnutí Grálu, takže ve vzpomínkách Randolpha Freemana Ealese je vyličena ve vši dokonalosti:

Výšina Grálu, prostý, leč vyzařující dům v tyrolském stavebním stylu, je pozemským domovem Syna Člověka. Zde žije se svou rodinou, s paní Marií, Růží světla a Královnou svatého grálu, slečnou Irmingard, Čistou lilí, Alexanderem, prastvořeným Lvem z prvního kruhu kolem Parzivalova trůnu, a Marií Elisabethou, druhou dcerou paní Marie a Labutí pannou z Labutího ostrova ve čtvrté úrovni prastvoření.⁹³

85 Abdruschin: *Die Verkündung des Menschensohnes* [29. 12. 1929], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, I, s. 449.

86 Zjevení Janovo 22:13 a 1:18, *Bible*, Český ekumenický překlad, Praha: Ekumenická rada církví v ČR 1984, s. 977, resp. 966.

87 Abdruschin: *Die zehn Gebote Gottes und das Vaterunser den Menschen gedeutet von Abdruschin*, München: Der Ruf 1929.

88 Je možné, že to byla již druhá nepříjemná událost s rakouskými úřady, kterou rodina Bernhardtových prožila. Podle vzpomínek Otto Ernsta Frische byla rodina nucena spěšně opustit obec Igls, v níž se roku 1927 usadila, a to poté, co Marii Bernhardtové hrozilo stíhání za neoprávněnou veřejnou léčitelskou činnost. – Fritsch: *Vzpomínky*, s. 10. – Odpor lékařů v Igls zmiňuje též Gecks: *Spoluprožívání*, s. 53–54.

89 Elisabeth Gecks: *Erinnerungen aus meinem Grals-Erleben*, III, in: *Die Gralsbewegung* (online), s. 31.

90 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 118–120.

91 Herbert Vollmann: *„A to světlo ve tmě svítí a tma je nepřijala“: Osudová léta německého národa 1933–1945*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft 1996, s. 10–11.

92 Josef Wagner: *Má cesta ke svatému Poselství a k Pánovi až do doby, kdy opustil zemi*, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 328.

93 Freeman Eales: *Das Gralsgeschehen auf Erden*, in: *O Caminho – Der Weg*, s. 180.

Abdruschinovy nevlastní děti Irmgard⁹⁴ a Alexander byli roku 1930, respektive 1931, povoláni jako vysoké duchovní bytosti k úkolům souvisejícím s „obratem světů“ roku 1929. Při té příležitosti Abdruschin změnil jméno své nevlastní dcery Irmgard na „Irmgard“. Podobně se v Hnutí Grálu ujalo pro jeho ženu duchovní jméno „Maria“ namísto Marie. Po povolání Irmgard mohl 18. dubna 1931 začít „božský Trigon“ (Abdruschin, Maria a Irmgard) „plně působit také na zemi“.⁹⁵ Později tohoto roku bylo povoláno sedm apoštolů; jedním z nich byl Friedrich Halseband, nejbližší spolupracovník Abdruschina a ředitel nakladatelství Der Ruf v Mnichově. Hnutí tak získalo základní strukturu „povolanych“: od „zpečetěných“ nositelů stříbrného kříže přes nositele zlatého kříže a učedníky až k apoštolům (více o hierarchii společenství je v 6. kapitole). Společenství, které roku 1931 tvořilo asi 200 nositelů kříže,⁹⁶ vstoupilo do svého vrcholného období. Jak vzpomínala pamětnice Elisabeth Gecksová, v prosinci roku 1931 byl počet stoupenců, kteří byli při slavnosti Zářící hvězdy zpečetěni, oddáni a povoláni za apoštoly, mimořádně vysoký.⁹⁷

Druhá Abdruschinova nevlastní dcera, Elisabeth Freyerová, se roku 1935 provdala za apoštola Herberta Vollmanna (1903–1999), učitele ve vomperberské škole a blízkého Abdruschinova spolupracovníka. Roku 1931 se Abdruschinovou stoupenkyní stala i jeho první manželka Martha; jejich dcera Edith se – jak je uvedeno výše – již dříve vdala za jednoho z prvních následovníků svého otce.⁹⁸ Skutečnost, že Poselství Grálu přijala i rozvedená Martha Bernhardtová, ještě po letech přiměla vzpomínající učednici Elisabeth Gecksovou ke zvolání: „Jaká je to božská milost pro nás lidi, že smíme zase odčinit své viny.“⁹⁹

Od samého počátku existence osady Grálu se v ní uskutečňoval komunitní ideál, který Abdruschin a jeho nejbližší nepřiliš úspěšně vyzkoušeli již v letech 1924–1926 v Bad Heilbrunn. Nyní, ve 30. letech, se – řečeno slovy současného oficiálního životopisce – rozvíjel „bohatý model života, jakýsi vzor pro míruplnou pozemskou a duchovně prospěšnou, čilou spolupráci téměř ve všech oblastech lidské činnosti i lidského působení“.¹⁰⁰ Výslovně je jmenována zemědělská a lesnická výroba, provoz řemeslných dílen, uměleckých ateliérů, soukromé základní školy nebo hasičského spolku. Hala pro pobožnosti sloužila také jako společná jídelna. Pro pracovníky na Vomper-

94 Irmgard byla povolána na první slavnosti Čisté lilie 7. září 1930 jako Nahome. Pod tímto jménem „byla kdysi spojena na zemi s Abd-ru-shinem“. – Gecks: Spoluprožívání, s. 118.

95 Tamtéž, s. 119.

96 Fritsch: Vzpomínky, s. 43.

97 Gecks: Spoluprožívání, s. 121–122.

98 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 59–60.

99 Gecks: Spoluprožívání, s. 140.

100 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 57.

bergu byly zavedeny peněžní poukázky platné pouze v osadě Grálu. Nebylo pak nutné nakupovat v okolních obcích.¹⁰¹ V letech 1931 a 1932 byly postaveny řadové domky¹⁰² a následujícího roku byla dokončena správní budova. Kromě jiného v ní byla umístěna státem povolená škola, a to až do roku 1935, kdy pro ni byl postaven další domek.¹⁰³ Roku 1932 byla na Vomperberg také přivedena telefonická linka.¹⁰⁴ Stavebních počínů bylo mnohem více. Rychlý rozvoj umožňovalo to, že „všichni lidé“, kteří žili v osadě Grálu, „byli naplněni vzrušením a povznesenou náladou. Osada Grálu byla vybudována s velkým entusiasmem jako ‚místo Boží na zemi‘.“¹⁰⁵

Marie Bernhardtová léčitelky působila již jen na zasvěcené stoupence Grálu (nositele kříže) a na hledající¹⁰⁶ a jako zdravotní sestra jí asistovala Rosa Markusová,¹⁰⁷ která byla již dříve v Bad Heilbrunn sama paní Marií vyléčena.¹⁰⁸ Široké veřejnosti sloužil od roku 1933 podnik s názvem Jaspis (nebo též Jaspisová laboratoř), který poskytoval léčitelské služby prostřednictvím léčivých kamenů, barev, bylin, tinktur, mastí, olejů či náramků. Vrcholem rozvoje komunity ovšem bylo vysvěcení nové haly pro pobožnosti v květnu 1932. Dřevěná hala pojala až 400 účastníků slavností Grálu a zajišťovala nadále možnost styku vomperberské pospolitosti se stoupenci žijícími na jiných místech. Roku 1933 byla dokončena stavba správní budovy a postaveny byly i méně potřebné stavby, například skleník. Aktivita komunity byly samozřejmě ekonomicky výhodné i pro její okolí, ovšem výslovnou pomocí sousedům se stala například stavba silnice (ještě roku 1928) či vodovodu.¹⁰⁹

Nejednalo se ovšem pouze o materiální rozvoj osady. Jak připomíná Abdruschinův entuziastický životopisec,

v malém kruhu osady Grálu existovala kromě jiného komunita jako nový model společnosti, peníze Grálu jako zárodek nového, zdravého peněžnictví, mateřská škola jako začátek k novému utváření vychovatelství, škola jako začátek nového utváření školství, Jaspisová laboratoř pro zdravotnictví atd.¹¹⁰

101 Pastieríkovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 268–269.

102 Stavba domků v roce 1932 byla obecní radou ve Vompu nejdříve odmítnuta; po odvolání Oskara Ernsta Bernhardta, které získalo mnohostrannou podporu, byla v červenci 1932 povolena. – Elisabeth Aicher: *Vomp, ein religiöser Boden: Die Gralsbewegung auf dem Vomperberg und die Benediktinerabtei st. Georgenberg-Fiecht im 20. Jahrhundert*, diplomová práce, Universität Innsbruck 1989 s. 45–46.

103 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 54; Vollmann: *O životě*, s. 22–23.

104 Aicher: *Vomp, ein religiöser Boden*, s. 47.

105 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

106 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 77.

107 Více o ní Rosa Markus: *Vzpomínky*, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 243–255.

108 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 54.

109 O rozvoji osady Grálu Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 57–58; Vollmann: *O životě*, s. 13–32.

110 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

Osada Grálu se tak považovala za model budoucího světa v tisícileté říši (více o pojetí budoucí říše je v 5. kapitole).

Do této doby spadá jedna velmi důležitá událost: roku 1931 vyšla Abdruschinova kniha *Ve světle Pravdy* znovu, nyní s podtituly *Poselství Grálu od Abdruschina: Velké vydání*.¹¹¹ Obsahovala všech 42 přednášek z malého, „fialového“ vydání z roku 1926¹¹² a 48 dalších. Nově zařazeny do velkého vydání knihy *Ve světle Pravdy* byly tři přednášky z prvního čísla *Listů Grálu* (z roku 1923), dále vybrané přednášky z druhé série *Listů Grálu* a z časopisu *Volání* (z let 1926–1930) a konečně i některé z přednášek, které Abdruschin proslovil na Vomperbergu v letech 1928–1930 a které nebyly dosud zveřejněny. Kromě toho obsahovala kniha ještě dva dodatky: soubor přednášek *Desatero Božích příkázání*, který vyšel již roku 1929,¹¹³ a přednášku *Život*, která byla připojena k již vysazenému textu.¹¹⁴

Knihy *Ve světle Pravdy* vedla čtenáře k rozpoznání autora jako Syna Člověka, ale toto Abdruschinovo poslání jasně deklarovala až v Závěru:

Abdruschin dokončil nyní svoje poselství lidstvu. Po dokončení povstal v něm Bohem poslaný Syn Člověka Imanuel, kterého sám Ježíš zaslíbil k soudu i ke spasení, když již staří proroci na něho poukazovali. Nosí znamení svého vznešeného poslání: Živoucí kříž Pravdy, zářící z něho, a Božskou holubici nad sebou, jako je nosil Syn Boží. Lidstvo, probuď se ze spánku svého ducha!¹¹⁵

Před textem Závěr byla umístěna přednáška A vyplnilo se...!, v níž se Abdruschin zmínil i o své první inkarnaci v těle knížete Arabů. Tato přednáška tak spolu se Závěrem tvoří pointu, která vysvětluje autorův pseudonym i jeho poslání.

Ačkoli Abdruschinovo poselství lidstvu již bylo podle Závěru velkého vydání knihy *Ve světle Pravdy* „dokončeno“, autor pokračoval v přednáškové činnosti a jeho mnichovské nakladatelství Der Ruf (*Volání*) přednášky cyklostylem rozmnožovalo a rozesílalo odběratelům. Do roku 1934 to bylo 59 číslovaných přednášek (jak je zmíněno ještě níže, vyšly roku 1934 pod názvem *Doznívání Poselství Grálu*). V této době byly také dokončeny první překlady knihy *Ve světle Pravdy*, a to do češtiny roku 1932,¹¹⁶ do angličtiny a francouzštiny roku

111 Abdruschin: *Im Lichte der Wahrheit*.

112 V tomto počtu je obsažena i výzva *Co hledáte? – Was sucht Ihr?*

113 Soubor vyšel spolu se spisem *Otčenáš, jak je lidem vyložil Abdruschin*. – Abdruschin: *Die zehn Gebote Gottes*.

114 Tuto poslední přednášku Abdruschin proslovil až roku 1931, kdy sazba knihy již byla hotova, a přednáška tak mohla být ke knize připojena jen jako dodatek. – Štefek: *Jak bylo*, s. 28.

115 Abdruschin: *Ve světle Pravdy*, s. 657.

116 Abdruschin: *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu od Abdruschina*, velké vydání, München: Der Ruf 1932. – Skutečnost, že prvním jazykem, do nějž byla kniha přeložena, je čeština, naznačuje význam českého společenství Abdruschinových stoupenců. Více o tomto společenství v 8. kapitole.

1933¹¹⁷ a do portugalštiny roku 1934.¹¹⁸ Překlady vydávalo nakladatelství Der Ruf a například ten do angličtiny autorizoval sám Abdruschin.¹¹⁹

V první polovině 30. let bylo spisovatelsky aktivních i několik lidí z bezprostředního Abdruschinova okolí. Již roku 1930 vyšla německy kniha *Syn Člověka* Luciena Siffrida,¹²⁰ pozdějšího překladatele velkého vydání Abdruschinovy knihy *Ve světle Pravdy* do francouzštiny. Přílohu tohoto textu tvoří dvě Abdruschinovy přednášky, které následujícího roku vyšly ve velkém vydání knihy *Ve světle Pravdy*: první je nazvána stejně jako Siffridova kniha – *Syn Člověka* – a druhá nese název *Povolání*.

Mnohem rozsáhlejším souborem textů z okruhu nejbližších Abdruschinových spolupracovníků z této doby jsou příběhy historických nebo mytologických postav. Jádrem tohoto nejasně ohraničeného literárního souboru jsou příběhy takzvaných připravovatelů cesty. Abd-ru-shin v jedné ze svých přednášek jmenoval jako připravovatele cesty Hjalfdara,¹²¹ Krišnu, Lao-c', Buddhu a Zarathuštru. Tvrdil, že jejich poselství a líčení jejich životů byla sice lidmi „zkřivena“ (podobně jako poselství Ježíše), ale zároveň vyjádřil přesvědčení, že „pozemské životy a působení ... [těchto a některých jiných] připravovatelů cesty ... opět ožijí“.¹²² Tyto příběhy, včetně líčení Abdruschinova života v jeho údajné první, starověké inkarnaci, nebo líčení těch pasáží Ježíšova života, o nichž nejsou v evangeliích zprávy, v těchto textech tedy „ožily“. Bez vazby k historické vědě, zato z hlediska Abdruschinova výkladu světa popisují tyto mediálně přijaté texty hlavní body duchovního vývoje lidstva: „Dějiny lidstva zde nejsou popsány jako sled politických a společenských událostí, ale ukázány na vývoji lidského pokolení v duchovně rozhodujících dobách.“¹²³ Tento vývoj směřuje k předání konečného a neporušeného poselství lidstvu prostřednictvím současné inkarnace Abdruschina, tedy prostřednictvím Oskara Ernsta Bernhardta.

Autoři těchto literárních děl jsou anonymní. Jak uvádí nakladatel v předmluvě k současnému vydání jednoho ze svazků, vznik těchto spisů byl „poněkud neobvyklý. Obsah knih byl duchovně přijat, nikoli vymyšlen. ...

117 Abdruschin: *Dans la lumière de la vérité: Message du Graal par Abdruschin*, édition complète, München: Der Ruf 1933. – Abdruschin: *In the Light of Truth: Message from the Holy Grail by Abdruschin*, velké vydání, München: Der Ruf 1934.

118 Abdruschin: *Na Luz da Verdade: Mensagem do Graal de Abdruschin*, edição completa, München: Der Ruf 1934.

119 Abdrushin: *In the Light of Truth*, 1934, přetištěno v USA 2015.

120 Lucien Siffrid: *Menschensohn, das Mysterium der Offenbarungen Johannes des Täufers enthüllt durch Lucien Siffrid*, München: Der Ruf 1930.

121 „Připravovatel cesty“ Hjalfdar je historicky neznámou postavou. Abd-ru-shin ho jmenoval v přednášce *Připravovatelé cesty* (Abd-ru-shin: *Napomenutí*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 1984, s. 118).

122 Tamtéž, s. 117–118.

123 „Z doznělých tisíciletí“, reklamní text na obalu DVD *Život Ježíšův na zemi*.

Schopnost k přijetí a napsání těchto knih obdrželi lidé z blízkosti Abd-ru-shina... Osobnosti autorů stojí v pozadí, a proto nejsou uváděna ani jejich jména.¹²⁴ Ze svědectví tehdejších Abdruschinových stoupenců ovšem vyplývá, že příběhy byly duchovně přijaty Iden Freitagovou, Marií Halsebandovou, Irene Manzovou, Charlottou von Troeltsch¹²⁵ či snad ještě dalšími Abdruschinovými stoupenci. V Hnutí Grálu jsou tyto příběhy ceněny i proto, že „ve stvoření se ... nic neztrácí, ale všechno živé dění zůstává nesmazatelně zachováno“.¹²⁶ Tyto spisy ovšem nemají zdaleka význam a hodnotu knihy *Ve světle pravdy*, která jediná je v Hnutí Grálu považována za kanonický text.

Tak roku 1933 vyšel „přijatý text“ *Z doznělých tisíciletí*¹²⁷ s částmi Mojžíš, Život Abd-ru-shinův na zemi, Kameny mluví, Abd-ru-shinova náhrobní deska vypovídá, Maria, Život Ježíšův na zemi.¹²⁸ Přílohou k tomuto svazku byla dvě vyobrazení náhrobní desky, popsané obrázkovým písmem. Roku 1935 vyšel spis *Ephesus*, přičemž původ díla byl v názvu určen slovy: „předáno Janem, učedníkem Božího syna Ježíše, jako splnění jeho životního kruhu na zemi“.¹²⁹ Roku 1935 vyšly také tři svazky díla *Zaváté doby se probouzejí*.¹³⁰ První svazek obsahuje příběhy Křišna, Nahome, Cassandra a Svědkové dějů Světla.¹³¹ Druhý svazek kromě příběhů Atlantis, Říše Inků a Jan Křtitel rozvíjí ve

124 Předmluva vydavatele, in: *Zaváté doby se probouzejí*, I, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft 1998, s. 5.

125 Podle Otto Ernsta Fritsche byla autorkou knihy *Z doznělých tisíciletí* Iden Freitagová. – Fritsch: *Vzpomínky*, s. 6. – Podle téhož zdroje měla Iden Freitagová-Tietzeová napsat ještě další díla: *Hrad, Tisíciletá říše a Poslední soud*. – Fritsch: *Vzpomínky*, s. 7. – Autorkou spisů *Ephesus*, prvního svazku díla *Zaváté doby se probouzejí*, a *Zjevení Janova* (což je druhý díl *Volání z prastvoření*) je Irene Manzová. – Gecks: *Spoluprožívání*, s. 138. – Charlotte von Troeltsch napsala díla o „připravovateli cesty“ (tedy *Buddha*, *Zoroaster*, *Mohamed*, *Lao-c'*) a další díla. – Gecks: *Spoluprožívání*, s. 138. – Maria Halsebandová napsala dílo *Volání z prastvoření*. – Gecks: *Spoluprožívání*, s. 137.

126 Předmluva vydavatele, in: *Zaváté doby se probouzejí*, I, s. 5. – Za praxí „přijímání“ těchto příběhů stojí idea vyjádřená pregnančně zde: „Obrazy, jež vznikly prožíváním během pozemského bytí, zůstanou po pozemské smrti zachovány a následují člověka jako jeho výtvoři, když opouští zemi. Zachvívají-li se v čistotě, mohou tvořit silná zakotvení na jeho cestě ke světlým výšinám. Nic ze živoucích obrazů niterného citění se neztrácí. Jako v nějakém počítači jsou ‚ukládány‘ do velké ‚paměti světa‘ a odvíjejí se jako film před duchovním zrakem člověka, který si je ‚vyvolá‘ nebo kterému jsou duchovním vedením ukazovány, i když vznikly před tisíci roky!“ – Herbert Vollmann: *Brána se otevírá*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft 1991, s. 56.

127 *Z doznělých tisíciletí*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, dotisk 1. českého vydání 2000.

128 Moses, Das Leben Abd-ru-shins auf Erden, Die Steine reden, Abd-ru-shins Grabtafel spricht, Maria, Das Leben Jesu auf Erden.

129 *Ephesus*, gegeben von Johannes, dem Jünger des Gottsohnes Jesus, in *Erfüllung seines Erdkreislaufes*, München: Der Ruf 1935, další vydání Zlosyň: Plamen 2015; *Efezus: Život a působení připravovatele cesty Hjalfdara v předhistorické době*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 2005 bylo přeloženo z německého 3. přepracovaného vydání z roku 1984 (toto vydání má odlišný podtitul než vydání z roku 1935: *Leben und Wirken des Wegbereiters Hjalfdar in Vorgeschichtlicher Zeit*).

130 *Verwehte Zeit erwacht: Einblicke in die Schicksalsbahn des Weltenrades duch vom Licht Begnadete*, I–III, München: Der Ruf 1935.

131 Krishna, Nahome, Cassandra, Zeugen des Lichtgeschehens, in: *Verwehte Zeit erwacht*, I, München: Der Ruf 1935; v poválečných vydáních je poslední část výrazně zkrácena a nese titul Maria

třech příbězích základní body dějin spásy tak, jak jim Hnutí Grálu rozumí. Nazývají se: První pozemské splnění ze Světla: Abd-ru-shin, Druhá milost ze Světla: Cassandra a Potřetí se sklání Boží Láska: Ježíš z Nazareta.¹³² Třetí svazek je rozdělen na tři díly; první pod názvem *Usilování o pravdu* přináší příběhy Egypt, Nemare a Faraóni, druhý díl pod názvem *A když přišlo světlo pravdy* obsahuje dva texty: Neznámé ze života Syna Božího Ježíše a Apoštolové, a konečně třetí díl pod názvem *Slovo pravdy v lidských rukou: Obrazy z německých dějin* obsahuje příběhy kmene Germánů a některých postav německých a francouzských dějin.¹³³ Tento třetí díl ovšem není v poválečných vydáních již obsažen.

V roce 1935, bohatém na zveřejňování této literatury, vyšla i kniha *Volání z prastvoření*.¹³⁴ Namísto jména autora je v ní uvedeno: „Předáno ke spáse těm, kteří se neuzavírají ve vzdoru a domýšlivosti. Přijato lidmi, kteří, sloužíce Světlu, byli k tomu omilostněni.“¹³⁵ První díl nese název *Splnění ze Světla, zatímco lidé stojící stranou si vytvářeli svůj osud*.¹³⁶ Slova, jimiž je tento první díl knihy dále uveden, slibují jasný obraz pro duchovní pochopení událostí roku 1933 a 1934.¹³⁷ Druhý díl má název *Zjevení Janovo* a přináší poselství v podobné struktuře jako stejnojmenná biblická kniha.¹³⁸ Mezi základní díla, která se dosud vydávají například v reprezentativní ediční řadě *Zaváté doby se probouzejí* (nazvané stejně jako tři z jejích svazků), patří ještě také knihy *Buddha*¹³⁹ a *Zoroaster*¹⁴⁰ (obě vydány roku 1936), *Mohamed*¹⁴¹

z Magdaly. – *Zaváté doby se probouzejí*, I, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 1998 bylo přeloženo z německého 4. přepracovaného vydání.

132 *Zaváté doby se probouzejí*, II, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 2005 bylo přeloženo z německého 3. přepracovaného vydání z roku 1982. – Atlantis, Das Reich der Inkas, Die erste irdische Erfüllung: Abd-ru-shin, Die zweite Gnade aus dem Licht, Johannes der Täufer, Zum dritten Male neigt sich Gottes Liebe, in: *Verwehte Zeit erwacht*, II, München: Der Ruf 1935.

133 *Zaváté doby se probouzejí*, III, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 2005 bylo přeloženo z německého 3. přepracovaného vydání z roku 1982. – Ägypten, Nemare, Pharaonen, Unbekanntes aus dem Leben des Gottessohn Jesus, Das Evangelium des Johannes, Die Apostel, Die Germanen, Rechtsprechung der Germanen, Hermann der Befreier, Bonifatius, Karl der Große, Otto von Bamberg, Bernhardt von Clairvaux, Arnold von Brescia, Friedrich Barbarossa, in: *Verwehte Zeit erwacht*, III, München: Der Ruf 1935.

134 *Rufe aus der Urschöpfung*, München: Der Ruf 1935.

135 Tamtéž.

136 Tamtéž.

137 Tamtéž, s. 3.

138 Srovnání spisu „přijatého v okolí Abd-ru-shina“ s textem knihy *Zjevení Janovo* Lutherovy Bible z roku 1912 provedl Siegfried Bernhardt in: *Die Offenbarung des Johannes: Zusammenstellung und Kommentare von Siegfried Bernhardt*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2012.

139 *Buddha: Leben und Wirken des Wegbereiters in Indien*, München: Der Ruf 1936. – *Buddha: Život a působení připravovatele cesty v Indii*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 2. české přepracované vydání 1992 bylo přeloženo z německého 4. přepracovaného vydání (první české vydání 1936).

140 *Zoroaster/Zarathustra*, München: Der Ruf 1936. – *Zoroaster: Život a působení připravovatele cesty v Íránu*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 1998 bylo přeloženo z německého 3. přepracovaného vydání.

141 *Mohammed: Leben und Wirken des Wegbereiters in Arabien*, München: Der Ruf 1936. – *Mohamed:*

a *Lao-c'*.¹⁴² Některé „přijaté texty“ jsou až do současnosti důležitou četbou Abdruschinových následovníků (všechny výše jmenované s výjimkou prvního dílu *Volání z prastvoření*),¹⁴³ jiné se ovšem vydávají zřídka nebo pouze v některých zemích (například spis *V lesích Afriky*),¹⁴⁴ jiná nejsou vydávána vůbec a současným příslušníkům hnutí jsou v podstatě neznáma (*Neznámý Babylon*,¹⁴⁵ *Mistr Jan Hus, Evangelium Janovo, Is-ma-el*,¹⁴⁶ *Miang-Fong*¹⁴⁷ či *Ze života Keltů*)¹⁴⁸).¹⁴⁹ Nejnovější ediční řada *Z odváté doby*¹⁵⁰ shromažďuje ve svém prvním díle texty o indiánských národech,¹⁵¹ v druhém díle přináší vydávané i méně vydávané texty Hnutí Grálu o Ježíšovi a jeho době, nazvané souhrnně *Boží syn Ježíš*,¹⁵² ve třetím díle sleduje, jak „Slovo pravdy“ přišlo nejprve v dobách apoštolů (v první části)¹⁵³ a pak „v rukou lidí“, především německého národa ve středověku (ve druhé části),¹⁵⁴ a ve čtvrtém díle shrnuje texty o některých postavách Tóry, tedy křesťanského Starého zákona.¹⁵⁵

Život a působení připravovatele cesty v Arábii, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, 1. české vydání 2005 bylo přeloženo z německého 4. přepracovaného vydání z roku 1986.

- 142 *Lao-Tse*, München: Der Ruf 1936. – *Lao-c'*: *Život a působení připravovatele cesty v Číně*, Vomperberg: Alexander Bernhardt, 1. české vydání 1994 bylo přeloženo z německého 3. přepracovaného vydání.
- 143 To platí též o vydáních v češtině. Přitom český vyšly v nakladatelství Hlas již roku 1938 texty *Život Ježíšův na zemi*, *Dětství Ježíšovo*, *Neznámé ze života Ježíše* a *Evangelium Janovo*, a to ve dvou svazcích *Život Ježíšův na zemi* a *Neznámé ze života Ježíše*. Jako reprint vyšly tyto texty znovu v nakladatelství Volání v letech 1996, resp. 1997. Spis *Dětství Ježíšovo* je přitom totožný s textem Potřetí se sklání Boží Láska: Ježíš z Nazareta, in: *Zaváté doby se probouzejí*, II, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft 2005.
- 144 Spis *V lesích Afriky* (údajnou autorkou je Irmgard Bernhardtová) vycházel v časopise *Die Stimme: Schrift für Erstarkung im Wissen und Können*, 6–12, 1937, Zürich: Die Stimme. Český překlad vycházel v časopise *Hlas: Měsíčník pro posílení vědění a schopností*, 6–12, 1937, Praha: Josef Kovář. Jako četba na pokračování vycházel též v časopise *Kruh* od čísla 15 (1), 2015, do čísla 17 (1), 2017.
- 145 Autorkou je Roselis von Sass.
- 146 Plným názvem *Is-ma-el připravuje Duchu Pravdy cestu v sedmi světech stvoření*; počátek textu byl zveřejněn v časopise *Die Stimme* 1 (1–5), 1937, český překlad v časopise *Hlas* 1 (1–5), 1937.
- 147 Český vyšlo jako *Miang Fong: Zaváté doby se probouzejí*, Větrušice: Volání 2007.
- 148 *Ze života Keltů: Zaváté doby se probouzejí*, Větrušice: Volání 2010.
- 149 České překlady „přijatých“ textů včetně těch, které již nejsou vydávány, a včetně původních podob těch textů, které i v současnosti vydávány jsou: Marek Ištváněk: *Zaváté doby*, in: *Duchovní podpora* (online), <https://duchovnipodpora.vzestup.net>.
- 150 *Aus verwehter Zeit*.
- 151 *Mezi Mayi, Zánik říše Aztéků, Hopiové, Říše Inků, Konec Inků*. – *Unter den Mayas, Der Untergang des Aztekenreiches, Die Hopis, Das Reich der Inkas, Das Ende der Inkas*, in: *Aus verwehter Zeit I*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2010.
- 152 *Aus verwehter Zeit II*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2011.
- 153 *Und als das Wort der Wahrheit kam!* – *Aus verwehter Zeit III*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2013.
- 154 *Das Wort der Wahrheit in der Menschen Hand!* – *Aus verwehter Zeit III*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2013.
- 155 *Lidé po pádu do hříchu, Sipora, Mojžíš, Eliáš*. – *Menschen nach dem Sündenfall, Zippora, Moses, Elias*. – *Aus verwehter Zeit IV*, Vomperberg: Alexander Bernhardt 2015.

Jak již bylo řečeno, hlavní postavou několika příběhů ze souboru těchto nadpřirozeně přijatých textů z minulosti lidstva je Abdruschin, tedy předchozí inkarnace Oskara Ernsta Bernhardta. Také další dvě nejdůležitější postavy raného Hnutí Grálu, Bernhardtova manželka Maria a nevlastní dcera Irmingard, mají v textech popsány své dřívější inkarnace: Maria se údajně vtělila ze Světla nejprve jako Cassandra v době trojské války, Irmingard jako Egyptanka Nahome. Sám Abdruschin žil podle několika přijatých textů¹⁵⁶ ve 13. století před naším letopočtem. Narodil se v Persii se jménem Omaram, ale vyrůstal u Is-ma-ele,¹⁵⁷ vznešeného knížete kmene Ismánů: „Nikde jinde na zemi než u Ismánů nebyl totiž úkryt, který by mohl Vyslanci Světla poskytnout ochranu.“¹⁵⁸ V dospělosti si ho za knížete zvolil mocný arabský národ, on tento národ spojil s Ismány, a vytvořil tak lid Is-Ra. Tomuto lidu pak vládl na horním Nilu. Kromě jiného přijal k sobě dívku Nahome, jež se stala jeho schovankou, a ochraňoval, učil a povzbuzoval Mojžíše v době, kdy měl vyvedení izraelského lidu z Egypta teprve před sebou.¹⁵⁹ „Přijaté texty“ tak doplňují a potvrzují informace, které Abdruschin o své první inkarnaci sdělil v přednášce A vyplnilo se...! ve velkém vydání knihy *Ve světle Pravdy*.¹⁶⁰

Texty ze „zavátých dob“ také rozvíjejí téma tělesného („hrubohmotného“) početí Ježíše Nazaretského.¹⁶¹ Toto téma Abdruschin otevřel v přednášce Vánoce 1932, přednesené toho roku na slavnosti Zářící hvězdy, když pravil, že Ježíšovým tělesným otcem byl římský setník Kreolus.¹⁶² Jeden z výtisků této přednášky se dostal k opatovi benediktinského kláštera ve Fiechtu (obci pod Vomperbergem), a ten podnítl vyšetřování Oskara Ernsta Bernhardta kvůli podezření z urážky státem uznané církve a náboženské společnosti. Jednání skončila až roku 1935 v Bernhardtův prospěch.¹⁶³ Více je o této kauze uvedeno ve 3. kapitole.

V době rychlého rozvoje společenství na přelomu 20. a 30. let byl obnoven i Řád Grálu, utlumený po neúspěchu komunity v Bad Heilbrunn. Abdruschin

156 Především: První pozemské splnění ze Světla: Abd-ru-shin, in: *Z doznělých tisíciletí*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, dotisk 1. českého vydání 2000, s. 83–226.

157 Is-ma-el je podle Abd-ru-shinovy přednášky bytost na pátém stupni prastvoření, která se vtělila jako stejnojmenný vychovatel Abd-ru-shina při jeho prvním vtělení na zemi a která se později vtělila jako Jan Křtitel. – Abd-ru-shin: Praduchovní úrovně VII, *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu*, III, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft a Brno: Integrál 2011, s. 416.

158 Život Abd-ru-shinův na zemi, in: *Z doznělých tisíciletí*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, dotisk 1. českého vydání 2000, s. 85.

159 Mojžíš, in: *Z doznělých tisíciletí*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, dotisk 1. českého vydání 2000, s. 11–78.

160 Abdruschin: A vyplnilo se...!, in: *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu od Abdruschina*, velké vydání, Mnichov: Der Ruf 1932, s. 647–656.

161 Maria, in: *Z doznělých tisíciletí*, Stuttgart: Stiftung Gralsbotschaft, dotisk 1. českého vydání 2000, s. 167–221; Potřetí se sklání Boží Láska: Ježíš z Nazareta, in: *Zaváté doby se probouzejí*, II, s. 407.

162 Abdruschin: Weihnachten 1932 [25. 12. 1932], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, II, s. 83.

163 Vollmann: „A to světlo“, s. 13–15.

ho ale brzy zase zrušil¹⁶⁴ a sám zůstal mimo jakékoli – i neformální – organizace. Podle vzpomínek jedné z pamětnic¹⁶⁵ však nakonec souhlasil se vznikem spolku, který by zajistil konání pobožností a dalších setkání v Německu v době vzestupu Adolfa Hitlera. Přírodně filosofický spolek stoupenců Grálu¹⁶⁶ byl v Berlíně založen v září 1932¹⁶⁷ a úředně uznán byl v dubnu 1933.¹⁶⁸ Po jeho vzoru začaly vznikat spolky s podobnými jmény i v Československu (ještě roku 1932) a ve Švýcarsku (1935), skupiny čtenářů se scházely i v Rakousku, Francii či Brazílii.¹⁶⁹

S nástupem Adolfa Hitlera k moci v lednu 1933 museli Abdruschin a jeho stoupenci v Hnutí Grálu začít hledat svůj vztah k němu a k národnímu socialismu. Tento vztah je podrobně popsán ve 2. kapitole; zde je nutné jenom pojmenovat tři vzájemně rozporné tendence, které podobu tohoto vztahu určovaly. Na prvním místě je to apolitičnost Abdruschinova *Poselství* i jeho dalšího veřejného působení, která ponechávala politické názory a postoje jednotlivých stoupenců plně v jejich kompetenci. V tomto směru se jako zásadní jeví dopis nadepsaný „Všem stoupencům Grálu“, který patrně sepsala učednice a vedoucí mnichovského kruhu Grálu Elisabeth Gecksová, ale který byl v dubnu 1933 rozeslán všem kruhům jako „od Pána“. Dopis potvrzoval apolitičnost *Poselství*, ale nevylučoval ani členství v politických stranách.¹⁷⁰ Tito stoupenci v nemalé míře (soudě podle těch, kteří stáli Abdruschinovi nejbližší a zanechali svědectví ve vzpomínkách) vkládali do Adolfa Hitlera naděje ve smyslu jeho významné role v uskutečňování dějů, které byly zvěstovány *Poselstvím* a které měly předcházet příchodu tisícileté říše. Tyto mileniální koncepty, aktualizované politickou situací a působením Adolfa Hitlera, můžeme považovat za druhou tendenci ve vytváření vztahu Abdruschinových stoupenců k tehdejší hlavní politické moci. A konečně jako třetí tendenci můžeme rozpoznat postupné ochabování nadějí, že Hitler by mohl sehrát v období, které stoupenci považovali za rozhodující v dějinách lidstva, pozitivní roli. K tomuto vystřízlivění přispíval jak nezáměr politiků o Abdruschina a Hnutí Grálu, tak jednání úřadů, které do života vedoucích osobností hnutí zasáhly velmi tvrdě roku 1936 a které nakonec společenství roku 1938 téměř zničily.

Snad to byla právě Abdruschinova apolitičnost, která jej i Hnutí Grálu uchránila kompromitace, když odmítl nabídku německého konzula, aby

164 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 60.

165 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 157.

166 Naturphilosophischer Verein von Gralsanhänger, Berlin.

167 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 61. – Stanovy spolku jsou ovšem datovány již 22. srpna 1932: *Satzungen des Naturphilosophischen Vereins von Gralsanhänger*, Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde, Berlin (přepis), sv. R 58/7583, list 3–4.

168 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 157.

169 Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 61.

170 Dopis, datovaný dubnem 1933, je k dispozici jako příloha vzpomínek Gecks: *Spoluprožívání*, s. 182–184.

z Vomperbergu (obývaného tehdy většinou tzv. říšskými Němci) zřídil buňku němectví v Rakousku.¹⁷¹ Nejistotu a nesnadné hledání vztahu Abdruschinových stoupenců k národnímu socialismu po roce 1933 také ilustruje případ Hellmutha Müller-Schlaurotha. Ve svých vzpomínkách napsal, že po svém zpečetění roku 1935 se setkal s Abdruschinem.

Během tohoto setkání jsem se mezi jiným přiznal, že jsem příslušníkem Nacionálně socialistické německé strany práce, nyní však mám v úmyslu z této strany vystoupit. Od toho mne Pán zrazoval poznámkou, že snad jednou bude možná nutné v zájmu Grálu, aby byl tím nebo oním člověkem zastoupen v této organizaci.¹⁷²

Tato chvíle nastala bezprostředně po připojení Rakouska k Německé říši v březnu 1938. Müller-Schlauroth byl díky svému členství v NSDAP (do strany vstoupil roku 1931, před svým příklonem k Abdruschinovu Poselství) schopen zmírnit úřední represe proti Abdruschinovi na ještě únosnou míru.¹⁷³

Navzdory předzvěstem hrozících nebezpečí a potíží byly roky 1933 a 1934 stále ještě vrcholnými léty pro Abdruschinovo společenství. Kromě stavebního ruchu a velkého množství sepsané duchovní literatury na to ukazuje i bohaté společenské dění; konaly se například koncerty či výlety. Abdruschin v této době (při svátku Čisté lilie 7. září 1933) také jednoznačně potvrdil svou duchovní identitu a své dějinné poslání, oznámené při „obratu věků“ roku 1929, slovy: „Já jsem Alfa i Omega, První i Poslední, procházím Stvořením, dávám vám Světlo a posiluji vás svou silou.“ Svůj proslov končil větami: „A vystavím vám chrám vašeho boha a pána zde na zemi a budu vaším Králem, který vás bude provždy spojovat se silou z Ducha, jestliže ponesete v sobě vůli ke vzestupu. Přijďte a následujte mne, neboť jsem zde!“¹⁷⁴

Slova Abdruschina o stavbě chrámu a o postavení Krále stejně jako politická situace v roce 1933 a v několika dalších letech povzbuzovala naděje jeho stoupenců, že se velmi brzy uskuteční přelomové události světového významu. S odkazem na nástup Adolfa Hitlera k moci vzpomínal Abdruschinův blízký stoupenec Otto Ernst Fritsch, že „tenkrát v roce 1933 jsme my na Hoře věřili, že nastává velká očista viditelně“.¹⁷⁵ Očekávání posledního soudu ovšem dávno předcházelo Hitlerovu získání politické moci a politická situace ho pouze povzbudila. Mileniální očekávání (podrobněji o něm pojednává 5. kapitola) bylo přítomno v Abdruschinově společenství od samého počátku,

171 Německý konzul vyzýval Abd-ru-shina, aby na Vomperbergu zřídil „buňku němectví“. – Vollmann: „A to světlo“, s. 19.

172 Hellmuth Müller-Schlauroth: Zpráva Pánova učedníka, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 258.

173 Tamtéž, s. 258–263.

174 Abdrushin: K svátku Čisté lilie [7. 9. 1933], *Sborník nezařazených přednášek*, s. 108–109.

175 Fritsch: *Vzpomínky*, s. 19.

ve 30. letech ale nabylo na intenzitě. Jistě na tom měly podíl kromě výše zmíněných politických změn také Abdruschinovy přednášky, které obsahovaly mileniální témata a které vyšly v jeho základním spise *Ve světle Pravdy* roku 1931 nebo později.¹⁷⁶ Toto očekávání přineslo do hnutí hmatatelné důsledky, neboť Abdruschinovi následovníci se na „poslední soud“, „konec světa“ a nadcházející milénium intenzivně připravovali a byli si jisti, že tyto děje nastanou ještě za Abdruschinova života.¹⁷⁷

Velmi optimistické a nadějně období plné očekávání se završilo a uzavřelo vydáním již zmíněného souboru *Doznívání Poselství Grálu* v roce 1934. Jak bylo také řečeno již výše, od roku 1931 (kdy vyšel základní spis *Ve světle Pravdy*) publikoval Abdruschin v nakladatelství Der Ruf přednášky označené čísly 1–59. Roku 1934 je edičně připravil ke knižnímu vydání: změnil názvy některých z nich, pozměnil jejich pořadí a upravil je. Tento soubor doplnil o dvě dosud nepublikované přednášky.¹⁷⁸ Vznikla tak kniha jedenašedesáti jeho přednášek s plným názvem *Doznívání Poselství Grálu od Abdruschina*, svazek I.¹⁷⁹ Číslo svazku naznačuje, že autor počítal s dalším dílem, který by obsahoval přednášky od roku 1934 dále. Jak je napsáno níže, přednášky sice připravil a jednotlivě vydával, k vydání jejich souhrnu ve druhém svazku ovšem za jeho života nedošlo.¹⁸⁰ Roku 1934 byla za apoštolku povolána Abdruschinova nejmladší nevlastní dcera, Elisabeth. Celá jeho první i druhá (nevlastní) rodina tak byly aktivně zapojeny do tzv. díla Grálu.

ROKY 1934–1941: SYN ČLOVĚKA I NEPŘÍTEL

Podle pamětnice Elisabeth Gecksové byla zima roku 1934 „nejlepším obdobím vysokého zachvívání všech“ a Abdruschin byl v této době, tedy na přelomu let 1934 a 1935, „ještě plný naděje a radosti“.¹⁸¹ Tento stav Gecksová zachytila při

176 Např. přednášky: Abdrushin: Říše tisíce let, Velikonoce 1935, in: *Poselství doznívá*, 3. české nezměněné vydání, Zlín: Hlas 1997, s. 74–79, resp. 607–612.

177 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

178 Jedná se o přednášky Bezbytnostné a Jak Poselství přijímat.

179 Abdruschin: *Nachklänge zur Gralsbotschaft von Abdruschin*, I, München: Der Ruf 1934. V češtině vycházely Abdruschinovy přednášky průběžně v sešitech, do knižního vydání byly shrnuty až roku 1997 v knize Abdruschin: *Poselství doznívá*, Zlín: Hlas 1997; na rozdíl od německého vydání ale nejsou do této knihy zahrnuty dvě doplněné přednášky Bezbytnostné a Jak Poselství přijímat. Zato bylo do této knihy přidáno i 38 přednášek z let 1934–1937; celkový počet přednášek je tedy 97. – Podobně jsou přednášky obou dílů vydány v novém překladu v jedné knize: Abdrushin: *Doznívání k Poselství Grálu*, Zlosyň: Plamen, s. a. Tato kniha ovšem obsahuje i doplněné přednášky, takže jejich celkový počet je 99.

180 Německé vydání ve dvou svazcích je mnohem pozdější: Abdruschin: *Nachklänge zur Gralsbotschaft von Abdruschin*, I, Montreux: Edition Bernhardt 1998; Abdruschin: *Nachklänge zur Gralsbotschaft von Abdruschin*, II, Montreux: Edition Bernhardt 1998.

181 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 138 a 129.

příležitosti společné četby z již výše zmíněné knihy *Volání z Prastvoření*. Další díla řady Z doznělých tisíciletí vycházela i v následujících letech, a dokonce ještě roku 1938.

Stala se řada dalších událostí, které byly v této době pro Hnutí Grálu a společenství na Vomperbergu také povzbudivé: roku 1935 byla dokončena budova pro hosty a dočasně do ní byla umístěna škola. Lanovka určená pro dopravu materiálu z obce Vomp na horskou plošinu Vomperberg byla uvedena do provozu 24. prosince.¹⁸² Ihned v novém roce 1936 se uskutečnila koupě usedlosti Zildererhof, na jejíchž pozemcích se nacházel pramen zásobující osadu Grálu. Především ale v letech 1935 a 1936 pokračovalo vydávání jednotlivých Abdruschinových přednášek v nakladatelství Der Ruf. Jejich počet dosáhl 38 a byly označeny čísly 60–97. V pracích z poloviny 30. let se projevuje postupný přechod grafické podoby literárního a duchovního jména Oskara Ernsta Bernhardta od „Abdruschin“ k „Abd-ru-shin“. V níže zmíněném novém časopise je uvedena již jen podoba „Abd-ru-shin“.

Přes všechno pozitivní se už roku 1935 začaly zřetelně projevovat známky pozdějších fatálních potíží, v nichž se hnutí ocitlo. Tyto potíže přicházely zevnitř i zvnějšku hnutí. Již roku 1935 bylo možné uvnitř komunity pocítit určitou nervozitu z toho, že Abd-ru-shinových následovníků přichází podstatně méně, než by odpovídalo očekávanému konečnému počtu 144 tisíc.¹⁸³ Daleko vážnější újmu ovšem Abd-ru-shinovi osobně i celému Hnutí Grálu způsobili stoupenci, kteří hnutí opustili a stali se jeho odpůrci. Roku 1935 se Abd-ru-shin musel bránit řadě novinových článků, které byly těmito bývalými stoupenci iniciovány a které připomínaly skutečnost, že Oskar Ernst Bernhardt byl v letech 1901–1903 trestán vězením a roku 1909 odsouzen v nepřítomnosti. Na tyto články reagoval Abd-ru-shin vysvětlujícím prohlášením.¹⁸⁴ Škody a zklamání způsobené odpadnutím Abd-ru-shinových následovníků byly tak velké, že pamětník Josef Wagner psal o „nákaze učedníků“.¹⁸⁵ Její počátek kladl do sporu Abd-ru-shina se dvěma švýcarskými učedníky o úhradu stroje na vložky, který byl ze Švýcarska dodán do osady Grálu.¹⁸⁶

Odpadnutí ze společenství Abd-ru-shinových nejbližších způsobil ještě vážnější situace, především tu, na jejímž počátku byla učednice Iden Freitagová-Tietzová.¹⁸⁷ Pamětník Otto Ernst Fritsch je toho názoru, že tato žena

182 Vollmann: *O životě*, s. 25.

183 Wagner: *Má cesta*, s. 380.

184 Prohlášení je přepsáno v knize Swarovski: *Warum*, s. 69–70. V knize není prohlášení datováno. Do souvislosti s rokem 1935 a s novinovými články, „které ve velkém měřítku ostouzely osobu Oskara Bernhardta“, vložila toto prohlášení oficiální historička Hnutí Grálu Monika Schulzeová (Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 31–32).

185 Wagner: *Má cesta*, s. 380.

186 Tamtéž, s. 313 a 380.

187 Ze vzpomínek není jasné, kdy Iden Freitagová ze společenství odpadla. Ještě v květnu roku 1933 ovšem jako učednice veřejně přednášela v Berlíně. – Uvádí to dopis Randolpha Freemana Ealese

„uškodila Abd-ru-shinovi jako žádný jiný odpadlý uředník“¹⁸⁸ a že „chtěla Pána zničit“. Zpočátku se prý setkala v Abd-ru-shinově rodině s nebývalou důvěrou: „Nikdy dříve ani později nebyl přijat lidský duch Pánem, paní Marií a slečnou Irmingard s tak otevřenou náručí.“ Ovšem po sporu o honorář se „přes noc“ stala „zuřivou nepřítelkyní Pána“.¹⁸⁹ „Cenná proroctví, která směla přijmout v přítomnosti Pána v jeho místnosti, přihrála do rukou Hitlerovi. V těchto prohlášeních stálo, že temno bude zničeno a že Imanuel pak vítězně a zářivě převezme vládu nad celým pozemským lidstvem. To je však myšleno duchovně!“¹⁹⁰ Iden Freitagová pak podle Fritsche použila tento spis, „aby upozornila na domnělé Abd-ru-shinovo usilování o moc“.¹⁹¹ Fritsch jí přitom přisuzoval nejhorší úmysly: „Ve své slepé nenávisti k Abd-ru-shinovi poslala rukopis, který si tajně odnesla, do rukou jednomu z nejbližších Hitlerových důvěrníků. Pro Hitlera to musel být důkaz, že Abd-ru-shin je jeho osobní nepřítel a že sám usiluje o moc.“¹⁹²

Tuto událost považoval Fritsch za bezprostřední podnět k tomu, aby Abd-ru-shin roku 1936 napsal a zveřejnil své další prohlášení¹⁹³ (s názvem *Můj cíl*), ale z dikce prohlášení je patrné, že autor reagoval především na podezření a nařčení, která se týkala úspěšného vybudování osady Grálu na Vomperbergu. Právě kvůli „neustávajícím více či méně fantastickým, závistiplným či nenávistným falešným výmyslům“ vyhlásil v ústřední pasáži tohoto textu: „*Můj cíl je duchovního druhu!* Nepřináším však nové náboženství, nechci založit novou církev, tím méně nějakou sektu, nýbrž dávám ve vši prostotě jasný obraz samočinného působení ve stvoření...” Politicky nebezpečná doba se ovšem v prohlášení také odrazila, když Abd-ru-shin napsal: „Politická přání či názory jsou mi rovněž naprosto vzdáleny, neboť mi pro ně chybí nezbytné porozumění.“¹⁹⁴

Přes tento deklarovaný postoj se Abd-ru-shin ocitl pod značným politickým tlakem. Vysoce postavený stoupenec Abd-ru-shinův a manžel jeho nevlastní dcery Herbert Vollmann předpokládal,¹⁹⁵ že politické důvody mohly mít i události jara 1936. Tehdy byl po neočekávaném příchodu německých a rakouských celníků na Vomperberg 11. března 1936 vzat do vazby Oskar Ernst Bernhardt i jeho blízký spolupracovník, ředitel nakladatelství a provozní vedoucí osady Grálu, Friedrich Halseband. Také ve snaze odvézt Abd-

prof. Völckerovi z 12. 5. 1933, který je jako dokument č. 93 součástí složky R 58/6178 1, Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde.

188 Fritsch: *Vzpomínky*, s. 7 a 43.

189 Tamtéž, s. 5–6.

190 Tamtéž, s. 43.

191 Tamtéž.

192 Tamtéž, s. 7.

193 Tamtéž, s. 43.

194 Citováno podle Vollmann: *O životě*, s. 27.

195 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 16.

-ru-shina do Německa – ať už spontánně ihned po zatčení,¹⁹⁶ nebo na základě oficiální žádosti¹⁹⁷ – spatřovali jeho stoupenci důkaz toho, že akce celníků měla politické příčiny. Podobně chápal devizový přečin jen jako záminku k získání dohledu nad Abd-ru-shinem jiný jeho životopisec – André Dombrowski. Ten navíc soudil, že zatčení způsobili odpadlíci – zdravotní sestra Berta Bohmová a další – tím, že upozornili německou tajnou policii na údajné Abd-ru-shinovy ambice získat politickou moc.¹⁹⁸ Také Abd-ru-shinův stoupenec Josef Wagner přičítal obvinění z devizového přečinu „nákaze učedníků“.¹⁹⁹ Vazba dvou vedoucích osobností, výsledky a domovní prohlídky na Vomperbergu každopádně znamenaly pro Hnutí Grálu velmi vážné ohrožení. Pod tímto tlakem došlo i ke sporům mezi stoupenci a někteří z nich Vomperberg opustili.²⁰⁰

Devizový přečin, který byl důvodem – anebo záminkou – vazby Bernhardta a Halsebanda, vysvětlil Herbert Vollmann tak, že v té době bylo „stále těžší získat povolení německého devizového úřadu pro převody do Rakouska. To bylo velmi nepříznivé pro říšské Němce bydlící v osadě Grálu, kteří měli své peníze v Německu a naléhavě je potřebovali pro své živobytí v Rakousku.“²⁰¹ Proto si nechávali převážet německé bankovky přes hranice.²⁰² Tato činnost se podle Vollmanna děla bez Abd-ru-shinova vědomí.²⁰³ Halseband se k přečinu přiznal a Abd-ru-shin byl pro nedostatek důkazů po více než třech měsících z vazby propuštěn. Okolnosti tohoto konfliktu úřadů s představiteli Hnutí Grálu jsou popsány ve 3. kapitole. V době Abd-ru-shinovy vazby proběhl svátek Svaté holubice pod vedením apoštola Augusta Manze jen jako „tichá oslava“.²⁰⁴

Vlna zklamání z neuskutečněných očekávání, nepřátelských akcí ze strany odpadlíků, negativních reakcí veřejnosti a šikany, nebo snad dokonce pronásledování²⁰⁵ ze strany německých úřadů vedla u Abd-ru-shina k proměně postoje. Po propuštění z vazby 17. června 1936 zvěstoval svým stoupencům, že budoucí očekávání se skutečně zcela jinak, než tomu mohlo být, kdyby „lidstvo přijalo Slovo a cestu Páně urovnávalo, místo aby ji poselo trny a ka-

196 Vyprávěl o ní Abd-ru-shin a toto svědectví zachytil jeho stoupenec Otto Ernst Fritsch. – Fritsch: *Vzpomínky*, s. 45.

197 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 15.

198 Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

199 Wagner: *Má cesta*, s. 315.

200 Randolph Freeman Eales: *Chronik-Blätter der Lebens: Biographie des Taufjüngers Friedrich Rauber*, in: *O Caminho – Der Weg* (online), s. 23

201 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 15.

202 Svědectví o tíživé situaci vydává i dopis Randolpha Freemana Ealese Wilhelmu Strelowovi z 18. 5. 1935 (jako dokument č. 83 je součástí složky R 58/6178 1, Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde).

203 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 16.

204 Freeman Eales: *Chronik-Blätter*, s. 22.

205 O pronásledování hovoří Elisabeth Gecksová na několika místech svých vzpomínek a klade jeho počátek do roku 1936 (Gecks: *Spoluprožívání*, s. 166).

mením!“,²⁰⁶ a o slavnosti konané sedm let po „obratu světů“ (19. července 1936) Abd-ru-shin „tasil meč jako blesk z pochvy a namířil jej proti lidstvu na znamení začátku soudu. ... Vytkl lidskému duchu úplné selhání a nespolehlivost všeho druhu.“²⁰⁷ Změnu Abd-ru-shinova postoje vyjádřil jeho blízký stoupenec slovy: „Od nynějška byl Pán přísný.“²⁰⁸

K povzbudivým událostem té doby patřilo posvěcení nové budovy školy, které se také konalo v těchto dnech (21. července 1936).²⁰⁹ Naopak k Abd-ru-shinovým ztrátám roku 1936 je třeba připočíst rozvolnění jeho dlouholetého vztahu s Friedrichem Halsebandem a jeho manželkou. Manželé Halsebandovi patřili k nejužšímu okruhu kolem Abd-ru-shina, ale nedlouho po propuštění Friedricha Halsebanda z vězení (k němuž došlo snad v září roku 1936), v zimě na přelomu let 1936 a 1937, se z Vomperbergu odstěhovali. Podle pamětnice Gecksové vkládal Friedrich Halseband v této době naděje spíše do Adolfa Hitlera než do Abd-ru-shina.²¹⁰ Význam Friedricha Halsebanda a Augusta Manze popsal Abd-ru-shin v prohlášení pro německé úřady o tři roky později: aby se mohl věnovat především své spisovatelské činnosti, požádal je, aby převzali záležitosti, které byly pro něho vedlejší. A tak „až do léta roku 1936 řídili pánové Halseband a Manz vše, co bylo spojeno [také] s jinými obchodními a úředními záležitostmi, jakož i se vším interním, co je samozřejmě nezbytné při větším počtu lidí a co z tohoto počtu vyplývá. Pan Halseband také požádal o mou plnou moc a obdržel ji.“²¹¹

Halsebandovým odchodem byla také ukončena spolupráce Abd-ru-shina s nakladatelstvím Der Ruf, které Halseband vedl. Vydávání Abd-ru-shinových přednášek tím bylo přerušeno a 38 přednášek z let 1935 a 1936, číslovaných 60–97, se – jak bylo uvedeno výše – vydání ve druhém svazku knihy *Doznívání Poselství Grálu* během Abd-ru-shinova života nedočkal. Abd-ru-shin nejprve přenesl nakladatelství Der Ruf na Vomperberg a vydal tak dvě nečíslované přednášky,²¹² záhy ale založil nové nakladatelství Die Stimme (Hlas) v Curychu. Knihy ze skladu v Mnichově bylo možné po jejich zaplacení odeslat do Švýcarska.

Abd-ru-shinovi bylo roku 1936 již zřejmé, že z očekávaných 144 tisíc povoláných někteří nepřijdou a že hrad Grálu, jehož výstavba byla plánována právě na tento rok, postaven nebude.²¹³ Navíc se v této době začaly projevat

206 Citováno podle Vollmann: *O životě*, s. 35.

207 Wagner: *Má cesta*, s. 316.

208 Tamtéž, s. 317.

209 Freeman Eales: *Chronik-Blätter*, s. 22.

210 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 137.

211 Oskar Bernhardt: *Erklärung von Abdruschin* [Kipsdorf, 26. 9. 1939], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, III, s. 255.

212 *Der heilige Berg, Das Alte ist vergangen, es muss alles neu werden!* – Podle Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 297.

213 Wagner: *Má cesta*, s. 321–322.

„známky rozvratu“²¹⁴ i mezi Abd-ru-shinovými nejbližšími, kteří s ním v počtu asi 120 osob²¹⁵ žili v osadě Grálu a mezi nimiž byli kromě Němců i Holanďané, Češi, Francouzi či Angličané.²¹⁶ Kvůli tomu, že se Hoře přiblížilo temno (čímž byli asi míněni odpadlíci a nepřátelsky naladěni novináři), byly v noci postaveny stráže.²¹⁷ Vnější tlak i vnitřní potíže si vyžádaly přijetí pravidel pro obyvatele a návštěvníky osady Grálu. Již v březnu 1936 bylo v novinovém článku uvedeno, že obyvatelé a návštěvníci osady Grálu nesmějí konat misii mezi obyvateli Tyrolska ani s nimi vést rozhovory o náboženství. Návštěvníci museli dokonce před vstupem na Vomperberg podepsat prohlášení, v němž se takové činnosti zříkali.²¹⁸ Pravidla pak Abd-ru-shin ještě zpřísnil a propagoval v pokynech z prosince roku 1936 nazvaných *Ustanovení pro návštěvníky Abd-ru-shinovy osady na Vomperbergu*.²¹⁹ V nich jsou jakákoli misijní činnost, jakož i politické hovory návštěvníkům přísně zakázány.²²⁰

Tlak na Hnutí Grálu se ale ještě stupňoval. Na konci roku 1936 se Hnutí Grálu ocitlo na seznamu lóží svobodných zednářů, jiných lóží a zednářům podobných organizací, který byl přílohou zákona o německých úřednících z 27. ledna 1937. Na tomto seznamu ze 7. prosince 1936 byl v oddílu B (Lóžím podobné organizace) pod číslem 19 uveden Řád Grálu (Abdruschinova sekta).²²¹ Podle Elisabeth Gecksové byl pak v Německu „v červenci 1937 ... rozpuštěn ‚Přírodně filosofický spolek stoupenců Grálu‘ a na jaře [roku 1938] byly zakázány pobožnosti...“²²² Z německy hovořících zemí bylo zajisté nejvolněji ve Švýcarsku, a právě tam začal roku 1937 vycházet měsíčník *Hlas* s přednáškami Abd-ru-shina i jeho spolupracovníků. Tento časopis s podtitulem *Měsíčník pro posílení vědění a schopností*²²³ vycházel ve výše zmíněném stejnojmenném

214 Vollmann: „A to světlo“, s. 20.

215 Dombrowski: Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt.

216 Wagner: Má cesta, s. 326. – Nižší odhad obyvatel má Anne-Maria [Helene] Westphal: Vzpomínky na Pána, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 410.

217 Wagner: Má cesta, s. 318.

218 Aicher: *Vomp, ein religiöser Boden*, s. 54–55.

219 Oskar Ernst Bernhardt: Bestimmungen für Besucher der Siedlung Abd-ru-shins auf Vomperberg [1. 12. 1936], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, III, s. 170–174.

220 „Je bezpodmínečně zakázáno s těmi, kdo nejsou stoupenci, zvláště i s ubytovateli, mluvit o Poselství Grálu, o slavnostech a přednáškách nebo o zařízení osady. Ani na dotazy nesmí být dána odpověď. Nemá tedy docházet k žádné propagační činnosti ve prospěch Poselství Grálu, ať již ústně, nebo formou nabízení či zapůjčování knih nebo ostatních spisů, které pojednávají o Poselství Grálu. – Právě tak je třeba se bezpodmínečně vyvarovat jakýchkoli politických hovorů.“ – Oskar Ernst Bernhardt: *Ustanovení pro návštěvníky Abd-ru-shinovy osady na Vomperbergu*, 1. 12. 1936, citováno podle Štefek: *Jak bylo*, s. 33–34.

221 Grals-Orden (Abdruschin Sekte) – Zugehörigkeit von Beamten zu Freimaurerlogen, anderen Logen und logenähnlichen Organisationen, 7. 12. 1936, in: Fischbach, Oskar Georg, *Deutsches Beamtenengesetz (DBG) vom 26. Januar 1937: Textausgabe mit Erläuterungen*, Berlin – Leipzig: De Gruyter 1937, s. 575.

222 Gecks: *Spoluprožívání*, s. 126.

223 *Die Stimme: Schrift für Erstärkung im Wissen und Können*.

nakladatelství v Curychu.²²⁴ Časopis vycházel také česky v Praze a portugalsky v brazilském Sao Paulu.²²⁵

Abd-ru-shin uvedl vydávání nového časopisu deklarací jeho účelu: měl sloužit k tomu, aby čtenáři mohli porozumět „zvuku věčných zákonů ve Stvoření“, mohli být v těchto zákonech posíleni a mohli si plně uvědomit všechny lidské cesty.²²⁶ Kromě článků a přednášek obsahovalo každé číslo i Abd-ru-shinovy odpovědi na otázky, některá čísla knižní recenze a od 4. čísla dále též krátké Abd-ru-shinovy výpovědi, nazvané Kapky Světla.²²⁷ Některé články dále rozvíjely téma „přípravovatelů cesty“ a všechny recenze se týkaly ediční řady textů ze „zavátých dob“. Časopisu *Hlas* vyšlo 12 čísel datovaných od ledna do prosince 1937 – poslední číslo bylo ovšem čtenářům rozesíláno až v únoru 1938.²²⁸ Toto poslední číslo obsahovalo v závěru v pravidelné rubrice Sdělení čtenářům oznámení, že „vzhledem k současným ztíženým odbytovým možnostem se posunuje vydání příštího sešitu na 1. červenec 1938“. Ale – jak je uvedeno níže – tyto vydavatelské plány zůstaly nenaplněny.

Na začátku roku 1937 vyšel v nakladatelství Die Stimme také samostatný spis *Abd-ru-shinovo působení*,²²⁹ který kromě upozornění na Abd-ru-shinovo dílo a kromě jeho přednášky Jak se má poselství přijímat²³⁰ obsahuje i vysvětlující text o charakteru jeho poselství a osadě Grálu na Vomperbergu (některé formulace a myšlenky tohoto textu jsou převzaty z výše zmíněného svolání Můj cíl).²³¹ Na konci roku 1937 (jistě na slavnosti Zářící hvězdy v prosinci) byl k dispozici první sešit nového vydání knihy *Ve světle Pravdy*.²³² Obsahoval předmluvu a osm přednášek, jejichž text byl oproti vydání z roku 1931 revidován. Názvy přednášek a jejich pořadí se od velkého vydání z roku 1931 nelišily.²³³ Ohlášený druhý sešit, který kvůli překotným událostem již nevyšel, už ale neměl dodržovat původní pořadí přednášek.

Zatímco časopis a brožury byly vydány ve Švýcarsku a vyráběny v tiskárnách v Rakousku (první dvě čísla časopisu) a ve Švýcarsku, situace Abd-ru-shina a jeho stoupenců v Německu v roce 1937 se stále zhoršovala. Již předcházejícího roku bylo v ústředí Přírodně filosofického spolku stoupenců

224 Westphal: Vzpomínky na Pána, s. 433.

225 Mitteilungen an die Leser, *Die Stimme* 1 (1), 1937, s. 78.

226 *Die Stimme* 1 (1), 1937, s. 4.

227 Tropfen des Lichtes.

228 Štefek: *Jak bylo*, s. 38.

229 Abd-ru-shin: *Das Wirken Abd-ru-shin's*, Zürich: Die Stimme 1937. – Zprávu o tomto sešitu přináší a faksimile několika stránek poskytují Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 364, 263–266.

230 Wie die Botschaft aufzunehmen ist. – Tato přednáška byla poprvé publikována roku 1934 v knize *Doznívání Poselství Grálu od Abdruschina*, I.

231 Štefek: *Jak bylo*, s. 36–38.

232 Abd-ru-shin: *Im Lichte der Wahrheit: Gralsbotschaft von Abd-ru-shin*, velké vydání v jednotlivých sešitech, sešit 1, Zürich: Die Stimme 1937.

233 Zprávu o tomto novém vydání přináší a faksimile několika stránek poskytují Pastierikovci: *Po stopách Oskara Ernsta*, s. 364, 366–369.

Grálu vykonáno několik domovních prohlídek a státní policie avizovala jeho zákaz; pod tímto tlakem v něm počátkem roku ustaly pobožnosti a spolek se raději sám rozpustil.²³⁴

Také podoba prodávaných knih *Ve světle Pravdy: Poselství Grálu* z roku 1931 doznala v důsledku tlaku na společenství kolem Abd-ru-shina významné změny: při příležitosti převezení těchto knih ze Švýcarska na Vomperberg vydal Abd-ru-shin instrukci, aby z každé knihy v kterémkoli jazyce, která bude ze Švýcarska distribuována, byl vyříznut Závěr. Činil tak v naději, že „tím se bude poselství mnohem snadněji šířit“, „bude snadněji přijímáno“ a „zůstane pak také pro nepřátele nedotknutelné“.²³⁵ Zároveň ale ve stejné instrukci vyjádřil naději na zlepšení poměrů, když vyříznutí Závěru odmítl „u celého skladovaného množství, protože později v něm může zase zůstat“. Jak je ještě připomenuto v 7. kapitole, Závěr ovšem postrádají i poválečná vydání knihy *Ve světle Pravdy*. Důvodem v roce 1937 i v dalších vydáních snad mohlo být to, že autorovo mesiášské poslání Syna Člověka je v něm – na rozdíl od jednotlivých přednášek – vyjádřeno velmi jasně a přímočaře.²³⁶

Určité rozčarování, které Oskar Ernst Bernhardt podle svědectví pamětníků pociťoval, bylo vyjádřeno i tím, že se na podzim roku 1937 s rodinou přestěhoval do ústraní na Vomperbergu, do nově zrekonstruované lovecké chaty zvané Lesní dům (Waldhaus). Zde mohl být „na krátký čas vzdálen od lidí, kteří mu připravili tak mnohé zklamání“.²³⁷ Odpadlíci a zklamání z nich byli také v pozadí Abd-ru-shinovy promluvy při poslední slavnosti za jeho přítomnosti na Vomperbergu, slavnosti Zářící hvězdy 29. prosince 1937. Promluvu započal Abd-ru-shin slovy: „Třídění je dokončeno! Všichni, kdož byli schopni porušit přísahu, museli odejít, aby stáhli za sebou ještě ty, kteří byli shledáni vlašnými nebo polovičatými, kteří nikdy nemohli Slovu poskytnout pravou půdu.“ Tuto svou krátkou promluvu, poslední před svým zatčením, ukončil slovy: „Nyní jděte a prožívejte. Já už nemám, co bych vám ještě řekl.“²³⁸ Arthuru Giesemu měl Abd-ru-shin dokonce při jeho povolání učedníkem říci: „Tímto rozpouštěním dosavadní kruh učedníků! A dále budu povolávat jen takové učedníky, kteří mají stejně jako ty dětskou mysl.“ A po povolání měl Abd-ru-shin Giesemu svěřit, že se rozhodl Hnutí Grálu rozpustit.²³⁹ Jak je napsáno o několik odstavců níže, takové prohlášení Abd-ru-shin

²³⁴ Tlak ze strany státní moci popsala Gecks: *Spoluprožívání*, s. 166–169.

²³⁵ Vollmann: *O životě*, s. 27.

²³⁶ To údajně napsala Marie Bernhardtová po druhé světové válce brazilskému učedníku Walteru Bräuningovi. Dopis citoval Wulf-Dietrich Rose: *Die Verbrennung der Urfassung der Gralsbotschaft „Im Lichte der Wahrheit“ von Abd-ru-shin*, in: *Die Gralsbotschaft* (online), www.die-gralsbotschaft.info.

²³⁷ Vollmann: *O životě*, s. 31.

²³⁸ Abdrushin: *Slavnost Zářící hvězdy, Sborník nezařazených přednášek*, s. 186.

²³⁹ Gertrud Schaefer-Bider: *Zeittafel*, 3. revize, 1996, in: *O Caminho – Der Weg* (online).

skutečně vydal, a to více než o půl roku později, z vazby, a tedy patrně pod nátlakem.²⁴⁰

Výše zmíněný „krátký čas“ trval jen do 12. března 1938.²⁴¹ V den vstupu německých vojenských jednotek do Rakouska byl německý občan Oskar Ernst Bernhardt na Vomperbergu zatčen a vzat do vazby v Innsbrucku. Důvodem k tak rychlému postupu snad mohlo být podezření, že se Abd-ru-shin pokládal za Hitlerova nástupce, a že byl tedy politickou opozicí či konkurencí nadcházejícího režimu.²⁴² Vazební příkaz, vydaný až 14. dubna 1938 v Berlíně, odůvodnil Abd-ru-shinovo zatčení jeho údajným ohrožováním bezpečnosti národa a státu.²⁴³ Obsazení osady Grálu provedl Ochraný oddíl NSDAP (Schutzstaffel, známý pod zkratkou SS), zabavil dokumenty, cennosti i vybavení bytů a domů a přesunul některé obyvatele osady do jiných prostor.²⁴⁴ Zabaveny byly i tiskoviny včetně výtisků knihy *Ve světle Pravdy*. V důsledku záboru a zatčení Abd-ru-shina ukončilo nakladatelství Die Stimme svou činnost: další sešit časopisu *Hlas* ani druhý sešit nového vydání knihy *Ve světle Pravdy* už nevyšly a kniha *Tkaní stvoření slovem i obrazem*²⁴⁵ už nebyla rozesílána, byť všechny tyto tituly byly čtenářům již ohlášeny (kniha na duben 1938).²⁴⁶ Jednotky SS se v červnu 1938 vrátily a nařídily, aby všichni obyvatelé osadu opustili; do čtyř týdnů se tak opravdu stalo.²⁴⁷

Podle odhadu pamětníka Otto Ernsta Fritsche došlo mezi Abd-ru-shinovy asi osmi sty zpečetěnými stoupenci (nositeli kříže) k takovému zklamání z nastalé situace, že asi šest set jich zvlažnělo a zapochybovalo, pokud přímo od Abd-ru-shina neodpadlo.²⁴⁸ Jiní chovali naděje, které pamětník Müller-Schlauroth označil za „mysticko-blouznivé“, totiž takové, že „Světlo samo zase vše uvede do pořádku“ a že jeho síla „zasáhne temno bez lidského

240 Abdruschin: Erklärung von Abdruschin [19. Juli 1938], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, III, s. 254.

241 Vollmann, *O životě*, s. 37, 38. – Ovšem pamětník Otto Ernst Fritsch tvrdí, že Abd-ru-shin byl zatčen 11. března; muselo by se tedy jednat o síly rakouských nacistů, kteří provedli ozbrojený převrat o den dříve, než dorazilo jimi povolane německé vojsko. – Fritsch: *Vzpomínky*, s. 19. – Další pamětník Josef Wagner vzpomíná dokonce na 13. března jako na den Abd-ru-shinova zatčení. – Wagner: *Má cesta*, s. 329.

242 Vollmann: „A to světlo“, s. 20.

243 Tamtéž, s. 26.

244 Westphal: *Vzpomínky na Pána*, s. 438.

245 *Schöpfungswesen in Wort und Bild*; kniha byla pod tímto titulem připravena ke čtyřjazyčnému vydání (německy, anglicky, francouzsky a česky); spolu s překlady do slovenštiny a maďarštiny vyšla až roku 2016: *Schöpfungswesen in Wort und Bild – Weaving of Creation in a word and in a picture – Tissage de la création par les paroles et images – Tkaní stvoření slovem i obrazem – Teremtés szövése szóban és hasonmásban – Tkanie stworenia v slove a v obraze*, Dačov Lom: Fénix 2016.

246 *Mitteilungen an die Leser, Die Stimme* 1 (12), 1937, s. 76.

247 Westphal: *Vzpomínky na Pána*, s. 439.

248 Fritsch: *Vzpomínky*, s. 19.

příčinění“.²⁴⁹ Obyvatelé osady Grálu každopádně postupně opouštěli Vomperberg a krize, v níž se hnutí ocitlo, vstoupila do svého nejhlubšího období.

Nařízením úřadu tajné státní policie v Innsbrucku ze dne 9. června 1938 byl majetek manželů Bernhardtových vyvlastněn.²⁵⁰ Správa usedlosti toho dne přešla na tyrolské zemské hejtmanství, které hned zvažovalo, že v usedlosti bude zřízeno župní školicí středisko Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP) a Německé pracovní fronty (DAF).²⁵¹ Úřední korespondence, která se převodu vlastnických práv týkala, prokazuje silně negativní pohled na Oskara Ernsta Bernhardta a jeho stoupence. Připomíná, že Přírodně filosofický spolek stoupenců Grálu byl roku 1937 rozpuštěn jako „organizace podobná lóži“ a že jeho obnovení je zakázáno. O Abd-ru-shinovi uvádí, že „za použití metod, jimiž jsou nachytáni prostí lidé, získal pro sebe v průběhu času na Vomperbergu velký majetek“.²⁵² Vyvlastněním celé usedlosti, jejíž hodnotu úřady odhadly na milion říšských marek, se někteří obyvatelé ocitli ve velké nouzi, neboť do nemovitostí v osadě Grálu investovali značné sumy.²⁵³ Všechny tyto děje jsou podrobněji popsány ve 3. kapitole.

V tíživé situaci poskytl Abd-ru-shin 19. července 1938²⁵⁴ vysvětlení, v němž prohlásil veškeré své obchodní i soukromé záležitosti, jakož i záležitosti a aktivity hnutí, za uzavřené. „Vyzývám všechny své bývalé stoupence,“ napsal Oskar Ernst Bernhardt dále, „aby upustili od každého společenství, od každé spolupráce a každé činnosti, z nichž by bylo možné vyvodit, že mnou vedené hnutí pokračuje.“ Požádal také všechny zbývající obyvatele osady Grálu, aby ji opustili.²⁵⁵ To se podle pamětnice Rosy Markusové hned v červenci stalo.²⁵⁶ Ještě z vězení se Abd-ru-shin v prohlášení ohradil proti „každému pokusu ho oddělit od jeho rodiny“.²⁵⁷ Jeho často citovaná věta zněla: „Kdo je proti dámám [myšleny jsou Maria a Irmingard], je také proti mně!“²⁵⁸ Jak je napsáno níže, pokusy oddělit ho od manželky a nevlastní dcery ho provázely po zbytek života.

249 Tyto názory cituje Müller-Schlauroth: Zpráva, s. 259.

250 Nařízení pod číslem jednací II E 262/38 je k dispozici v Rakouském státním archivu ve složce 1620/27 Organisationen, Verbände und Vereine, zde: Sekte Gral in Vomperberg.

251 Dopis vídeňského úřadu státní tajné policie říšskému komisaři pro znovusjednocení Rakouska s Německou říší ze dne 4. července 1938 s číslem jednací 3522/38-II B 4/L je k dispozici v Rakouském státním archivu ve složce 1620/27 Organisationen, Verbände und Vereine, zde: Sekte Gral in Vomperberg.

252 Rakouský státní archiv, složka 1620/27 Organisationen, Verbände und Vereine, zde: Sekte Gral in Vomperberg.

253 Tamtéž.

254 Některé zdroje udávají – patrně chybné – datum 9. července 1938.

255 Abdruschin: *Erklärung von Abdruschin*, s. 254.

256 Markus: *Vzpomínky*, s. 255.

257 Vysvětlení z 24. 8. 1938 parafrázuje Dombrowski: *Die Biographie von Oskar Ernst Bernhardt*.

258 Viz např. Freeman Eales: *Das Gralsgeschehen auf Erden*, s. 184.

Jeden z Abd-ru-shinových nejbližších spolupracovníků a – jak je uvedeno výše – také člen NSDAP, Hellmuth Müller-Schlauroth, vymohl na základě svého postavení Abd-ru-shinovo propuštění, když se za něj osobně zaručil. Už dříve odvezl movitý majetek manželů Bernhardtových z Vomperbergu a s pomocí dalších příslušníků Hnutí Grálu zajistil pro paní Marii a její rodinu přechodné bydlení. Abd-ru-shin se s rodinou setkal po svém propuštění 19. září 1938²⁵⁹ na statku Schlauroth blízko Zhořelce (Görlitz), kde mu byl zásluhou Müller-Schlaurotha povolen pobyt. Abd-ru-shinova přítomnost zde byla každý měsíc úředně kontrolována.²⁶⁰ Roku 1939²⁶¹ se mohl (po vyjednání úředního povolení) přestěhovat s Marií a Irmingard do vily Schweizerhof v Lázních Kipsdorf v saské části Krušných hor. Podle svědectví jeho stoupence Ericha Walkhoffa se Abd-ru-shin vyjádřil v tom smyslu, že se zavázal nešířit své dílo *Ve světle Pravdy*.²⁶²

Zdá se, že v místech svého nuceného pobytu Abd-ru-shin prožíval hluboké zklamání a že to bylo především nesplněné očekávání příchodu 144 tisíc „německých duchů“, které nesl nejtíže. Jeho tehdejší společník Josef Wagner zaznamenal Abd-ru-shinova slova:

Po druhém zatčení v roce 1938, které mi bylo opět připraveno temnem, jsem musel shořet ve vlastní Síle, neboť vyvolený národ, německý duch selhal a neodebíral mi Svatou Sílu, a proto byla od Mého Otce v poslední minutě vzata zpět ze hmoty. Byla to vina lidského ducha, německého ducha, povoláného ducha. Vyvolený národe, co jsi to učinil! Je to vaše vina, vaše selhání a váš život bude vymazán.²⁶³

Úřední kroky proti Abd-ru-shinovi byly legitimizovány podezřením z těžkého podvodu, jehož vyšetřování podnítila prokuratura zemského soudu v Innsbrucku.²⁶⁴ Během vyšetřování mu bylo úředně stanoveno místo pobytu (Schlauroth, resp. Kipsdorf) a byl několikrát předvolán k výslechu (naposledy v červnu 1940²⁶⁵). Po vyslechnutí více než sta svědků soudce vyšetřování na začátku roku 1941 zastavil.²⁶⁶ V průběhu vyšetřování, dne 22. října 1939, vydal Oskar Ernst Bernhardt v Kipsdorfu obsáhlé *Doplňující prohlášení*,²⁶⁷ jímž

259 Fritsch: *Vzpomínky*, s. 20.

260 Müller-Schlauroth: *Zpráva*, s. 259–264.

261 Svědectví pamětníků se liší v tom, kdy k přestěhování ze Schlaurothu do Kipsdorfu došlo. Wilhelm Lichtenberg napsal, že to bylo „po svatodušních svátcích“, Erich Walkhoff udal datum 27. března. – Wilhelm Lichtenberg: *Pohled nazpět*, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 213. – Erich Walkhoff: *Vzpomínky*, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 394.

262 Walkhoff: *Vzpomínky*, s. 391.

263 Wagner: *Má cesta*, s. 381.

264 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 23.

265 Müller-Schlauroth: *Zpráva*, s. 269.

266 Vollmann: „*A to světlo*“, s. 26.

267 Části prohlášení cituje Schulze: *Abd-ru-shin*, s. 19, 21–22. Též Vollmann: „*A to světlo*“, s. 24–25.

reagoval na různá obvinění. Hned v jeho počátku odmítl pověsti o svém židovském původu a tento původ naopak přisoudil manželce jednoho ze svých odpůrců. Vysvětlil v něm také majetkové poměry a aktivity v osadě Grálu a vyrovnal se s různými lidovými představami (fámami) o tamním životě. Sdílel též svůj pohled na události z let 1900–1902, které vedly k jeho dvojnásobnému potrestání vězením, a okolnosti soudního procesu, který byl proti němu veden v Bernu roku 1909.²⁶⁸ (Obě události jsou zmíněny na počátku této kapitoly.) Toto prohlášení obsahuje také často citovaná slova: „Mohu jen říci: *Žil jsem to, co jsem psal*, neboť skutečně toto všechno pochází z mého živoucího přesvědčení.“²⁶⁹

Ačkoli se v důsledku zklamání Abd-ru-shin zpočátku vyhýbal styku s jinými lidmi včetně svých stoupenců,²⁷⁰ při nuceném pobytu v Kipsdorfu návštěvy přijímal; patrně ovšem proto, že si to přáli ostatní členové jeho rodiny.²⁷¹ Zklamání ho pravděpodobně neopouštělo. Jeho blízký stoupenec, lékař Karl-Heinz Hütter, nazval toto zklamání „strašlivým“.²⁷² Přesto Abd-ru-shin údajně plánoval další literární činnost, která měla spočívat v devítisvazkovém rozšíření jeho *Poselství*.²⁷³ Podle své stoupenkyně Irene Freemanové Ealesové dokonce podnikl cestu do Berlína kvůli svému filmovému scénáři, na němž mu prý velmi záleželo, neboť věřil, že film by mohl na lidi duchovně zapůsobit.²⁷⁴ V srpnu 1940 podnikl za doprovodu manželů Wagnerových také výlet do svých rodných Biskupic (Bischofswerdy),²⁷⁵ v červenci následujícího roku navštívil s manželkou a učedníkem Otto Gieseckem Eisenach.²⁷⁶

V druhé polovině roku 1941 se Abd-ru-shinův zdravotní stav začal rychle zhoršovat. V září ještě absolvoval dvoutýdenní ozdravný pobyt v Karlových Varech,²⁷⁷ ale v listopadu musel být v Drážďanech hospitalizován. Zemřel v Kipsdorfu 6. prosince 1941. Podle svědectví lékaře byl na jeho čele před smrtí viditelný světelný kříž.²⁷⁸ Jeho smrt a skutečnost, že za jeho života nedošlo k soudu nad světem a nebyla nastolena očekávaná tisíciletá říše, je mezi Abd-ru-shinovými stoupenci připisována lidstvu, které jeho jedinečnou úlohu

268 Oskar Bernhardt: *Ergänzungs – Erklärung* [22. 10. 1939], in: Kolomiets: *Im Lichte der Wahrheit*, III, s. 258–268.

269 Tamtéž, s. 260.

270 Müller-Schlauroth: *Zpráva*, s. 263.

271 Tamtéž, s. 268–269.

272 Karl-Heinz Hütter: *Zpráva* o 6. prosinci 1941, in: *Vzpomínky na Pána Abdrushina*, s. 203.

273 Wagner: *Má cesta*, s. 322, 342, 346.

274 Irene Freeman Eales: *Begegnung mit dem Herrn von Frau Irene Freeman Eales*, in: Freeman Eales: *Das Gralsgeschehen auf Erden*, s. 337.

275 Wagner: *Má cesta*, s. 350–374.

276 Walkhoff: *Vzpomínky*, s. 399.

277 Více o tomto pobytu Jan Nedomanský: *Karlovarské šlépěje*, Brno: Integrální 2001. – Viz též Walkhoff: *Vzpomínky*, s. 400–403.

278 Karl-Heinz Hütter: *Des Herrn letzte Erdenstunden*: 5.–6. Dezember 1941, in: *Die Gralsbewegung* (online), s. 1.